

Macar ekspert:
"Münxendə
keçirilən diskussiya
Ermənistan
tarixində
qara gün oldu"



Bax 12

Dmitri Savelyev:
"Paşinyan
Münxendə
inandırıcı deyildi"



Bax 7

Klaus Junior:
"Dünyada ən çox
nümunə göstərilən
multikulturalizm
modeli
Azərbaycandır"



Bax 10



İlham Əliyev

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!



Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 032 (5997) 18 fevral 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Prezident İlham Əliyevdən Nikol Paşinyana tarixi dərslər!

Bax 2

"Sual olunur: əgər Dağlıq Qarabağ qədim Ermənistan ərazisidirsə, niyə paytaxtın adı qədim erməni adı ilə adlandırılmayıb. Çünki paytaxtın qədim adı Xankəndidir - Xanın kəndi. Stepanakert, çünki Şaumyanın adı Stepan idi, kərt Ermənistanda şəhər deməkdir, elə deyilmi? Stepanakert həmin bolşevikin adı ilə adlandırılıb. Bu, bir daha onu sübut edir ki, həmin ərazilərdə heç bir erməni tarixi irsi yoxdur"



**Xocalı qətləminə
aparan yol:
gerçək tarixin
xronoloji təhlili**

Bax 10



**50 yaşdan sonra
arıqlamaq olmur?**

Bax 16



**"İlham Əliyevlə
müqayisədə Paşinyan
dünya siyasətçilərinin
ən aşağı kateqoriyasına
daxildir"**

Münxen konfransında Prezident İlham Əliyev və baş nazir Nikol Paşinyan arasında diskussiya bu tədbirin ən maraqlı hadisələrindən biri oldu. Bu, "siyasi boks" üslubunda duel idi. Müşahidəçilərin mütləq əksəriyyəti qeyd edirlər ki, xalların sayına görə Azərbaycan Prezidenti...

**"Real" Rahim
Sterling üçün
milyon avro
təklif edir! 220**

Bax 16

Bax 8

**"51 illik
ömrüm
mübarizələrdə
keçib"**



Bax 7

**Vüqar Rəhimzadə:
"Prezident İlham
Əliyev Nikol
Paşinyana tarix və
hüquq dersi keçdi"**



Bax 7

**Müxalifətin
uğursuz aksiya
cəhdi xalq
tərəfindən
dəstəklənmədi!**



Bax 14

Prezident İlham Əliyevdən Nikol Paşinyana tarixi dərslər!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı panel müzakirələrdə iştirak ediblər



son anda o, iştirakını təxirə saldı. Beləliklə, mən şadam ki, nəhayət, həmin an gəldi və biz mesajları çatdırma biləcəyik. Düşünürəm ki, bu gün yetərli suallara cavab verə biləcəyik, ilk növbədə, münaqişənin həlli ilə bağlı. Münaqişənin necə həll edilməsi haqqında danışmaq üçün hər şeydən önce biz geriye qayıtmalı və məsələnin tarixinə baxmalıyıq. Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsidir. Bu, tarixi həqiqətdir və beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün dünya tərəfindən tanınır. Dağlıq Qarabağ bizim ölkənin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Tarixi nöqtəyi-nəzərdən, 1805-ci ildə Qarabağ xanı İbrahim xan Rusiya imperiyasının generalı Sisianovla sənəd imzalayıb. Bu sənədə əsasən, Azərbaycanın Qarabağ xanlığı müstəqil ölkə kimi Rusiya imperiyasının tabeliyinə keçir. Kürəkçay adlandırılan həmin sənədə, - sənədin mətni internetdədir, - Qarabağın erməni əhalisi barədə heç nə deyilmir. 1813-cü və 1828-ci illərdə imzalanmış digər müqavilələr - Gülistan və Türkmənçay müqavilələrinə əsasən Azərbaycanın qalan hissələri Rusiya imperiyasının tərkibinə keçir. Dağıstan, Gürcüstan və Ermənistan da həminin. Beləliklə, bu, məsələnin tarixi tərəfidir.

Ardı Səh. 3

Fevralın 15-də Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı panel müzakirələr keçirilib.

AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, tədbirdə birinci xanım Mehriban Əliyeva və Leyla Əliyeva da iştirak ediblər.

Moderator: Sessiyaya, Dağlıq Qarabağla bağlı müzakirələrə xoş gəlmisiniz. Mənim adım Selest Volenderdir. Bu paneldə moderator olmaq şərəfi mənə nəsib olub. Auditoriyaya da mənə vəzifələrimlə bağlı kömək etdiyi üçün təşəkkür edirəm. Mən hörmətli qonaqlarımızı Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll edilməsi üçün hər iki tərəfin gördüyü çağırışlar və imkanlarla bağlı öz ilkin fikirlərini söyləmək üçün dəvət etmək istədim. Daha sonra suallar və növbəti müzakirələr üçün vaxtımız olacaq. Bugünkü qonaqlarımız Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyandır. Hər iki lider Münxen Təhlükəsizlik Konfransının hər zaman diqqətdə saxladığı və irəliləməsi üçün çalışdığı bir mövzu, beynəlxalq sistemdəki mübahisələrin sülh yolu ilə həllinə dair məsələlərdən danışacaqlar. Mən sədr İşingərə bu məsələni gündəmdə və Münxen Təhlükəsizlik Konfransının diqqətində qalmasını təmin etdiyi üçün minnətdarlığımı bildirirəm. Bununla mən Prezident İlham Əliyevə müraciət edərək onu çağırışlar və imkanlarla bağlı fikirlərini bölüşməsinə dəvət edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. İlk növbədə, cənab İşingərə bu tədbiri təşkil etdiyinə görə minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Mən elə indicə cənab İşingərə dedim ki, bir neçə il əvvəl Davosda Ermənistan və Azərbaycan rəhbərliyi tərəfindən mesajlar ötürülməsi üçün imkan var idi. Cənab Paşinyanın sələfi də iştirak etməli idi, lakin

“Azərbaycanda sülh və rahat şəkildə yaşayan çox sayda etnik azlıqlar var. Ərazi bütövlüyümüz tam bərpa olunarsa, ermənilər milli azlıq kimi, ölkəmizdə istənilən digər millətin nümayəndəsi kimi, bütün hüquqlara və imtiyazlara malik olacaqlar”



Prezident İlham Əliyevdən Nikol Paşinyana tarixi dərs!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı panel müzakirələrdə iştirak ediblər

Əvvəli Səh. 2

Daha sonra Rusiya imperiyasının süquta uğradığı, Gürcüstan və Azərbaycan Demokratik respublikaları yaradıldığı zamanlarda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 1918-ci ildə verdiyi ilk fərmanlardan biri Yerevanın Azərbaycandan Ermənistanla verilməsi və onun Ermənistanın paytaxtı elan edilməsi ilə bağlı idi. Bu da, həmçinin tarixi faktıdır. Əgər siz kiməsə nəse verirsinizsə, bu, o deməkdir ki, həmin o nə isə sizə məxsus olub. 1921-ci ildə Bolşevik partiyasının Qafqaz Bürosu Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkibində saxlanılması barədə qərar qəbul etdi. Saxlanılması barədə qərar, bəzi erməni tarixçilərinin yazdığı kimi verilməsi barədə yox. Bu da, həmçinin tarixi faktıdır. Digər tarixi fakt ondan ibarətdir ki, 1923-cü ildə Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası Azərbaycanın tərkibində Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradılması barədə fərman qəbul etdi. Beləliklə, bu, tarixdir. Sonralar, 1980-ci illərin sonunda Ermənistan Azərbaycana qarşı təcavüzə başladı, 300 min azərbaycanlı Ermənistan ərazisindən deportasiya olundu. Sonra Ermənistan



“Sual olunur: əgər Dağlıq Qarabağ qədim Ermənistan ərazisidirsə, niyə paytaxtın adı qədim erməni adı ilə adlandırılmayıb. Çünki paytaxtın qədim adı Xankəndidir - Xanın kəndi. Stepanakert, çünki Şaumyanın adı Stepan idi, kert Ermənistanda şəhər deməkdir, elə deyilmi? Stepanakert həmin bolşevikin adı ilə adlandırılıb. Bu, bir daha onu sübut edir ki, həmin ərazilərdə heç bir erməni tarixi irsi yoxdur”

Cənab baş nazir, düşünürəm ki, biz bu məsələ ilə bağlı sizin fikirlərinizi eşitməyə hazırıq.

Nikol Paşinyan: Təşəkkür edirəm. Bilirsiniz, mən Prezident İlham Əliyevdən tarixin çox dərinliklərinə getməməyini xahiş edəçəyəm. Çünki erməni kralı Böyük Tigran romalı hərbi lider Pompey ilə danışıqlar aparan zaman bütün Cənubi Qafqazda və bütün dünyada Azərbaycan adlı ölkə olmayıb. Düşünürəm ki, çox uzağa getmək o qədər də düzgün deyil. Çünki mən daha uzağa gedə bilərdim və misal üçün, eramızdan əvvəlki 400-cü ildən başlaya bilərdim. Lakin mən bunu etməyəcəyəm. Çünki bunun düzgün yol olduğunu düşünürəm. Dağlıq Qarabağın ölkə kimi hesab olunmasına gəlincə, deməliyəm ki, mən Prezident Əliyevlə razı deyiləm. Çünki Qafqaz Bürosu Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ... yox üzr istəyirəm, Ermənistanın tərkib hissəsi olmasına qərar verdi. Bu, tamamilə qanuni qərar idi və bundan sonra İosif Stalinin şəxsi təşəbbüsü əsasında bu qərar Moskvada dəyişdirildi. Bu, bir nov Stalin, Lenin və Atatürkün gizli sövdələşməsi idi. Qarabağ heç vaxt müstəqil Azərbaycan dövlətinin tərkib hissəsi olmayıb. Qarabağ Sovet İttifaqının formalaşması prosesi zamanı Azərbaycana verilib. Biz ərazi bütövlüyündən danışan zaman qərar verməliyik ki, biz hansı ölkənin ərazi bütövlüyü barədə danışırıq. Mənim sualım bundan ibarətdir. Azərbaycan müstəqil ölkə olaraq Sovet İttifaqının ərazi bütövlüyünə hörmət etmişdimi? Azərbaycanın Sovet İttifaqını tərk etdiyi kimi, eyni yolla Dağlıq Qarabağ da Sovet İttifaqını tərk edib. Siz indi deyə bilərsiniz ki, mən hazırda mövcud olmayan ölkə - Sovet İttifaqı barədə danışırıq. Lakin Dağlıq Qarabağın da tərkibində olduğu Sovet Respublikası da mövcud deyil. Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası da mövcud deyil. Bu, həqiqətdir. Azərbaycanın Sovet İttifaqından müstəqillik əldə etdiyi kimi, eyni yolla Qarabağ həm Sovet İttifaqından, həm də Sovet Azərbaycanından müstəqilliyini əldə edib.



nın Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü nəticəsində 1990-cı illərin əvvəlində bizim ərazilərimizin təxminən 20 faizi işğal altına düşdü və 1 milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünə çevrildi. Xalqımız etnik təmizləməyə məruz qalıb. 1992-ci ildə Ermənistanın əvvəlki rejimi müharibə cinayəti - Xocalı soyqırımını törətdi. Nəticədə aralarında 106 qadın, 63 uşaq olmaqla, 613

günahsız mülki şəxs vəhşicəsinə öldürüldü. Xocalı soyqırımını 10-dan artıq ölkə tanıyır.

Beynəlxalq hüquq məsələsinə gəlincə, yenə deməliyəm ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsidir. BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistan qoşunlarının işğal edilmiş ərazilərdən çıxarılmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul edib. Bu qətnamələrin tələbləri hələ də yerinə yetirilməyib. Ona görə

də sülh danışıqları nəticəsində əldə ediləcək istənilən həll yolu Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazi bütövlüyünün saxlanılmasını təmin etməlidir. Mən planlaşdırılan vaxtdan daha çox istifadə etməmək üçün hələlik çıxışımı tamamlayıram. Təşəkkür edirəm.

Moderator: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Xülasəyə görə təşəkkür edirəm.

Ardı Səh. 4

Prezident İlham Əliyevdən Nikol Paşinyana tarixi dərslər!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı panel müzakirələrdə iştirak ediblər



Əvvəlki Səh. 3

Xocalıya gəlincə isə, 1990-cı illərin ortasında Azərbaycanın sabiq prezidenti Ayaz Mütəllibov Rusiyanın "Arqument i Faktı" qəzetinə müsahibə verib. Həmin müsahibədə deyir ki, Xocalıdakı təcridat Azərbaycan müxalifəti tərəfindən onu hakimiyyətdən devirmək üçün təşkil olunub. Əslində, bu, baş verib. Çünki bu hadisə nəticəsində Ayaz Mütəllibov Azərbaycan prezidenti vəzifəsindən devrildi.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə gəlincə. Bu sənədlərin ümumi mənası nə olub? Bu sənədlərin ümumi mənası hər cür zorakılığın qarşısını almaq və hərbi əməliyyatların dayandırılması məqsədilə qeyd-şərtsiz və dərhal atəşkəs elan edilməsindən ibarət olub. Biz BMT Təhlükəsizlik Şurasının 884 sayılı qətnaməsinə baxdıqda görürük ki, orada yazılıb ki, Azərbaycan atəşkəsi pozub və nəticədə torpaqlarını itirib. Hər şeydən öncə Təhlükəsizlik Şurası qətnaməsinin şərtlərinə əməl etməyən Azərbaycan özü idi. Bunu bəyan etmək çox vacibdir. Lakin bilirsiniz, mən Azərbaycan və Ermənistan liderləri üçün hər dəfə eyni şeyləri təkrar etməyin yaxşı yol olduğunu düşünürəm. Lakin təəssüf ki, son 25, həətə 30 il ərzində biz hər dəfə eyni şeyləri təkrar edirik. Qorxuram ki, beynəlxalq ictimaiyyət müəyyən mənada eyni şeyləri eşitməkdən artıq yorula. Düşünürəm ki, biz yeni ideyalar gətirməliyik. Demək istəyirəm ki, mən qeyri-zorakı "Məxməri xalq inqilabı" vasitəsilə Ermənistanın baş naziri olanda anladım ki, 30 ildir davam edən münaqişəni bir və ya iki addımla həll etmək mümkün deyil. Mən düşündüm ki, bu problemin həlli üçün bizim inqilablara ehtiyacımız var. Mən mikroinqilab proseslərinə başladım və növbəti çıxışım zamanı siz mənə söz verdikdə mən sizə mənim təşəbbüskar olduğum Dağlıq Qarabağ danışıqları prosesində mikroinqilabla-

rın rolu barədə danışacağam. Təşəkkür edirəm.

Moderator: Təşəkkür edirəm, cənab baş nazir. Bu, giriş nitqləri idi. Düşünürəm ki, hər ikinizin auditoriyaya təqdim etdiyiniz tarixi qeydlərin məntiqi ardıcılığı olaraq və bir siyasi alim kimi mən həll yoluna keçmək istəyirəm.

Düşünürəm ki, tarixçilər bizə anlamaqda kömək edə bilər. Lakin onlar həmişə bizə prosesi necə irəli apara bilməklə bağlı kömək edə bilmirlər. Əgər auditoriyada tarixçilər varsa, onlardan üzr istəyirəm. Mən sizin fikirlərinizlə başlamaq istərdim, cənab baş nazir. Siz beynəlxalq ictimaiyyətdən müəyyən fikirlər eşidirsiniz, çox sayda təcrübəli danışıq aparantlardan, bu çağırış üzərində təqribən 30 il işləmiş və münaqişənin sülh yolu ilə həllini dəstəkləməyə çalışmış bir çox insanlardan, beynəlxalq ictimaiyyətdən Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı görmək istədiyiniz və bu münaqişənin həllini irəli aparmaq üçün sizə kömək edəcək və sizi qane edəcək bir məqam nə olardı? Cavab vermək üçün iki dəqiqəniz var.

Nikol Paşinyan: Beynəlxalq ictimaiyyətin edə biləcəyi çox konkret bir məqam var. Bir məsələ aydındır ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin hərbi yolla həlli yoxdur. Hərbi yolla həll yoxdur. Beynəlxalq ictimaiyyət bunu güclü və aydın şəkildə bəyan etməlidir. Əgər kimsə əksini düşünürsə, deyirsə ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin hərbi yolla həlli mümkündür, güman edirəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tərəflərinin xalqları cavab verərdi. Bu halda, biz deyə bilərik ki, münaqişə artıq həll edilib.

Lakin mən düşünürəm ki, bizim davamlı sülhə ehtiyacımız var. Ermənistan Dağlıq Qarabağ danışıqları prosesində təmsil etmir. Lakin mən bilirəm ki, Ermənistan və Dağlıq Qarabağ regionumuzda davamlı sülh yaratmaq üçün real cəhdlər ortaya qoymağa hazırdır. Ermənistanın baş naziri kimi mən

bu vəziyyəti anlayıram. Bu, nəinki təkə öl-kəmin təhlükəsizliyi üçün mənim məsuliyyətimdir, eyni zamanda, mən regional təhlükəsizlik və qlobal təhlükəsizlik üçün öz məsuliyyətimi anlayıram. Mən Prezident Əliyevi bu vəziyyəti davamlı sülh, sabitlik yaratmaq üçün bizim qarşılıqlı vəzifəmiz olaraq anlamağa və bu vəziyyəti təkə milli gündəlik kimi deyil, həm də qlobal, regional təhlükəsizlik gündəliyi kimi və qlobal təhlükəsizlik üçün səylər göstərmək və töhfə vermək kimi vəzifə nöqtəyi-nəzərindən anlamağa dəvət

Prezident Ayaz Mütəllibovun səhhəti çox yaxşıdır və Bakıda yaşayır. Ola bilsin ki, Ermənistan tərəfi bunu bilmir. O, bu yaxınlarda və bir neçə dəfə deyib ki, o, heç vaxt Xocalı soyqırımının azərbaycanlılar tərəfindən təşkil edildiyini deməyib. Günümüzdə deyildiyi kimi, bu, "feyk" xəbərdir. Rusiyadakı bəzi erməni jurnalistlər tərəfindən icad olunub və Rusiya mətbuatında dövriyyəyə buraxılıb. Lakin o, heç vaxt bunu deməyib. Bu, tamamilə bir həqiqətdir. Xocalıda soyqırımı törədənlərin adları hamıya məlumdur. Onlar



edirəm. Sizi əmin edirəm ki, Ermənistan və Dağlıq Qarabağ buna hazırdır.

Moderator: Təşəkkür edirəm, cənab baş nazir. Məlumatınız çox faydalı idi. Prioritetlərinizi bizimlə bölüşdüyünüz üçün sizə təşəkkür edirəm.

Prezident Əliyev, eyni sualı sizə verə bilərdim? Siz danışıqlar prosesində çox təcrübəlisiniz. Siz bu məsələ ilə bağlı bu otaqdakıların çoxları ilə təmasda olmusunuz. Lakin bizə anlamağa kömək edin. Hazırkı tarixi məqamda daha vacib olan nədir? Beynəlxalq ictimaiyyət prosesi irəliyə doğru aparmaq və münaqişənin sizin üçün ən məqbul və sülh yolu ilə həlli üçün sizcə nə edə bilər?

Prezident İlham Əliyev: İlk növbədə, mən bir şərh vermək istərdim. Mən tamamilə əminəm ki, biz hər ikimiz buraya həqiqətə demək üçün gəlmişik. Mənim giriş nitqimdə dediklərim 100 faiz həqiqətdir. Hansılar ki, elə indi yoxlanıla bilər. Sadəcə, internetə daxil olub istinad etdiyim həmin sənədləri taparaq siz kimin həqiqəti deyib-demədiyini anlaya bilərsiniz. İkinci şərhim budur. Mən, təəssüf ki, ermənilərin Xocalıda törətdiklərinə bəraət qazandırmaq cəhdinə çevrilmiş bu vəziyyətə aydınlıq gətirmək istərdim.

yerli ermənilər idi, Ermənistandan olan ermənilər və diaspondan olan ermənilər idi. Bu şəxslərin adları hamıya məlumdur. Bu barədə çoxlu kitablar və beynəlxalq məqalələr çap olunub. Ona görə azərbaycanlıların özlərinin 63 uşağı, 100 qadını vəhşicəsinə öldürdüyünü demək, eyni zamanda, 1000 nəfərin itkin düşdüyünü söyləmək, bu, sizin zirvəsidir.

Beynəlxalq ictimaiyyətin nə etməli olduğu məsələsinə gəlincə, düşünürəm ki, ən vacib olan odur ki, beynəlxalq ictimaiyyət, - biz beynəlxalq ictimaiyyətdən danışan zaman əsasən ATƏT-in Minsk qrupu həmsədrələrinin səylərini nəzərdə tuturuq, - onlar, nəhayət, Ermənistan tərəfinə çox aydın şəkildə izah etməlidirlər ki, Dağlıq Qarabağ Ermənistan deyil, Dağlıq Qarabağ müstəqil ölkə deyil! Heç kim bu qeyri-qanuni qurumu tanımır. Bu, birincisidir. İkincisi, düşünürəm ki, Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerinə yetirməklə bağlı beynəlxalq təzyiq daha çox Ermənistana göstərməlidir. Çünki BMT Təhlükəsizlik Şurasından daha yuxarı olan beynəlxalq orqan yoxdur.

Ardı Səh. 5

Prezident İlham Əliyevdən Nikol Paşinyana tarixi dərslər!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı panel müzakirələrdə iştirak ediblər

Əvvəli Səh. 4

Onlar 4 qətnamə qəbul ediblər. Onları yoxlamaq çox asandır. Mütəxəssislərə onların nömrələri məlumdur. Onlar nə deyir: Erməni qoşunları işğal edilmiş ərazilərdən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır. Təkcə Dağlıq Qarabağ işğal edilməyib. Həmçinin onun ətrafındakı 7 rayon da işğal olunub. Ermənistan bunu gizlətmək istəyir. Bu, o 7 rayondur ki, ermənilər heç vaxt orada yaşamaıy. 1989-cu ilin son sovet əhali siyahıya alınmasında Dağlıq Qarabağın əhalisi 189 min nəfər olaraq qeydə alınıb. Onlardan 139 mini ermənilər, 48 mini azərbaycanlılar və digər xalqların nümayəndələri idi. Beləliklə, Dağlıq Qarabağ və qədim şəhərimiz olan Şuşadan bütün azərbaycanlılar etnik təmizləməyə məruz qalıb. Sonra bütün azərbaycanlılar 7 rayonda etnik təmizləməyə məruz qalıb. Ermənilər bizim xalqımıza, mədəniyyətimizə qarşı soyqırımı törədiblər, məscidlərimizi, məzarlarımızı dağıdıblar, şəhərlərimizin adlarını dəyişdiriblər. Onlar hazırda bütün işğal edilmiş ərazilərdən ibarət olan Dağlıq Qarabağın xəritəsini çap ediblər. Sonra onlar deyirlər ki, biz bu reallıqlarla razılaşmalıyıq. Ona görə də beynəlxalq ictimaiyyət izah etməlidir ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycandır. İkincisi, təcavüzkarə ciddi təzyiq göstərməlidir ki, dayansın. Baş nazir... bir dəqiqə gözləyin... Baş nazir indicə sülhdən danışdı. Yaxşı mən razılaşıram. Lakin onda bu, bu gün baş verənə, təmas xəttində azərbaycanlı əsgərin erməni snayperi ilə öldürülməsi ilə necə uzlaşır?

Moderator: Hesab edirəm ki, çağırışın elementləri hər kəsə aydındır. Mürəkkəb tarix var, müxtəlif siyasi rejimlərin tərkibinə daxil olan ərazilər var, məcburi köçkünlərin və hər iki tərəfdən ölənlərin faciəsi, etimad və siyasi danışıqların irəliləməsi üçün zəmin yaratmaq məqsədilə kifayət qədər zaman kəsiyində tələblərinə əməl olunmayan atəşkəs var. Buna görə mən bu məsələlərin bəziləri ilə bağlı sizi sual verməyə dəvət edirəm.

Nikol Paşinyan: Mən bir neçə qeyd edə bilərəm?

Moderator: Mən suallara keçmək istəyirəm və güman edirəm ki, veriləcək suallar əsnasında bu məsələlərin bəziləri ilə bağlı fikirlərinizin davamını bildirmək imkanınız olacaqdır. Mənim rəhbərim burada əyləşib və mən qaydaları pozmaq istəmirəm, ona görə də suallara keçmək istəyirəm. Təşəkkür edirəm cənab. Bəli, buyurun, birinci sual, zənnimcə, auditoriyada mikrofon var. Buyurun. Sual vermək üçün şərait yaradır, amma siz mənə məyus edirsiniz. Bu, belədir? Cənab baş nazir, sizə qayıdıram. Cənab baş nazir, siz fikrinizin davamını bildirə bilərsiniz. Biz o suala qayıdacağıq. Buyurun.

Nikol Paşinyan: Bilirsiniz, mən bir neçə qeyd etmək istərdim. İlk növbədə, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnaməsi ilə bağlı. Orada Ermənistan qoşunları sözü yoxdur. Orada "yerli erməni qüvvələri" yazılıb. Bu, o deməkdir ki, Dağlıq Qarabağ əhalisi özünü müdafiə üçün qüvvələr yaradıb, orada Ermənistan qoşunları yazılmayıb. Qurbanlara gəlincə. Bəli, bu, faciədir, bu, münaqişədir və bu münaqişə nəticəsində minlərlə adam, həm erməni, həm də azərbaycanlı həlak



olub. Bu, faktıdır. Lakin şəxsən mən "Arqument i Faktı" qəzetində Azərbaycanın sabiq prezidentinin müsahibəsini oxumuşam. Düşünürəm ki, biz onu internetdə asanlıqla tapa bilərik. Tarixi faktlara gəlincə, "Dağlıq Qarabağ qanuni aspekt" kitabı var. Siz mənim dediklərimi orada tapa bilərsiniz və siz bunu tarix kitablarından tapa bilərsiniz. Şəhərin adları və etnik təmizləmə barədə. Dağlıq Qarabağda Şaumyan adlı rayon var idi.

Prezident İlham Əliyev: Xeyr. O, Dağlıq Qarabağda deyildi. O, Dağlıq Qarabağda deyildi. Xeyr, xeyr...

Moderator: Mən Sizə söz verəcəyəm.
Nikol Paşinyan: Yaxşı, yaxşı. Şaumyan var. Mənim fikrimcə Dağlıq Qarabağda. Yaxşı.

Prezident İlham Əliyev: Görürsünüz, yalan danışır.

Moderator: Mən Sizə söz verəcəyəm.

Nikol Paşinyan: Şaumyan rayonu var idi və 1988-ci ildə oranın əhalisi 100 faiz ermənilərdən ibarət idi. İndi isə orada bir erməni yoxdur və Şaumyan adı azərbaycanca adla əvəz olunub. Bu, mənim üçün çətin sözdür. Prezident Əliyev dedi ki, bu gün Azərbaycan əsgəri öldürülüb və mən deyə bilərəm ki, bu gün Qazaxda Ermənistan və Azərbaycan sərhədində erməni əsgər Azərbaycan snayperləri tərəfindən yaralanıb. Bu prosesi dayandırmaq üçün nə etmək bizim qarşılıqlı vəzifəmizdir?

Moderator: Çox sağ olun. Bu, sözü sizə vermək üçün yaxşı məqamdır. Cənab prezident, mən Sizə razı olmadığınızı spesifik məqamlarla bağlı cavab vermək imkanı verəcəyəm. Sonra bizim sualımız var və mən bu fürsəti qaçıрмаq istəmirəm.

Prezident İlham Əliyev: Sadəcə, şərhlərimi bildirmək istəyirəm. Çünki bir daha qeyd edirəm, mən buraya həqiqəti söyləməyə gəlmişəm. Bir daha deyirəm. Mən "Arqument i Faktı"da nə yazıldığını bilmirəm. "Arqument i Faktı" çox sayda erməninin çalışdığı bir qəzet, müstəqil qəzetdir. Rusiyanın aparıcı mətbuat orqanlarına rəhbərlik edən ermənilərin sayı bizə Azərbaycanda məlumdur. Beləliklə, onlar istediklərini yazı bilərlər. Ona görə də mən Azərbaycanın sabiq prezidenti Ayaz Mütəllibovun rəsmi bəyanatına istinad edirəm. O de-

yib ki, heç vaxt belə deməyib. İndi isə baxın. Prezident, sabiq prezident, onun sözləri və bir ermənipərəst və ya erməni jurnalistin sözləri. Hansının dəyəri daha çoxdur? Bu, birincisi. Şaumyan gəlincə. Cənab baş nazir indicə qeyd etdi ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycana vermək qərarını Stalin verib. Bu, səhvdir. Bir daha Qafqaz Bürosunun qərarına baxın, 1921-ci il iyul, orada deyilir ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanda saxlamaq, Azərbaycana vermək yox. Əgər o Stalini belə çox bəyənmirsə, qəribədir ki, niyə Şaumyanı belə çox bəyəni? Çünki Şaumyan bolşeviklərdən biri idi. O, günahsız azərbaycanlıları qətlə yetirmiş şəxs idi. Bugünkü Dağlıq Qarabağın qondarma paytaxtı onun adı ilə adlandırılıb. Sual olunur: əgər Dağlıq Qarabağ qədim Ermənistan ərazisidirsə, niyə paytaxtın adı qədim erməni adı ilə adlandırılmayıb. Çünki paytaxtın qədim adı Xankəndidir - Xanın kəndi. Stepanakert, çünki Şaumyanın adı Stepan idi, kərt Ermənistanında şəhər deməkdir, elə deyilmi? Stepanakert həmin bolşevikin adı ilə adlandırılıb. Bu, bir daha onu sübut edir ki, həmin ərazilərdə heç bir erməni tarixi irsi yoxdur və mənim başladığım məqama gəldikdə bu tarixi məsələ münaqişənin necə həll olunmalı olduğunu başa düşmək üçün mühümdür.

Moderator: Çox sağ olun cənab. Ümid edirəm ki, hər kəs qeydlər aparır, çünki biz burada müxtəlif məqamlardan ibarət olan tarix dersi verilir. Sualımız var. Buyurun. Xahiş edirəm özünüzdə təqdim edin ki, biz kiminlə danışdığımızı bilək.

Auditoriyadan sual: Çox sağ olun. Mənim adım Forin Krinadır. Mən beynəlxalq hüquq üzrə Maks Plank İnstitutunun tədqiqatçısıyam. Prezident Əliyev artıq beynəlxalq hüququn rolunu qeyd etdi. Mənim sualım hər iki tərəfə aiddir. Siz bu mübahisəni xüsusi razılaşma vasitəsilə Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə təqdim edərdinizmi?

Moderator: Cənab Prezident, Sizdən suala birinci cavab verməyinizi xahiş edə bilərəmmi?

Prezident İlham Əliyev: Azərbaycan danışıqlar prosesinə sadıqdır, ona görə də biz ərazi bütövlüyümüzü danışıqlar yolu ilə bərpa edə biləcəyimizlə bağlı ümidlərimizi itirməmişik. Bu səbəbdən də hələ də bu

ümidləri bəsləyərkən ola bilsin ki, bu, ən yaxşı seçim olmayacaq. Lakin əgər Ermənistan tərəfdən yeni yanaşma nəticəsində danışıqlar tamamilə pozulsa, onda əlbəttə ki, bu seçim nəzərdən keçirilə bilər...

Moderator: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Cənab baş nazir.

Nikol Paşinyan: Dediym kimi, biz də danışıqlar prosesinə, sülh prosesinə sadıqdır. Düşünürəm ki, danışıqlar ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyi formatında aparılmalıdır. Biz çox intensiv şəkildə işləyirik. Qeyd etdiyim kimi, biz real dəyişiklik etmək və münaqişənin həllinə çatmaq üçün real səylər göstərməyə hazırıq. Lakin heç kim məndən danışıqlar prosesində etdiyim mini inqilablar barədə heç nə soruşmadı. Ümidvaram ki, imkanım olacaqdır.

Moderator: Xahiş edirəm, buyurun izah edin. Mən sizdən bizə bunu izah etməyinizi xahiş edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Bəlkə gələn dəfə? Mən inqilablar haqqında eşitmək istəmirəm.

Moderator: Mini inqilablar, xahiş edirəm izah edin.

Nikol Paşinyan: Bilirsiniz, mənim konseptual qavrayışım ondan ibarətdir ki, artıq qeyd etdiyim kimi, uzunmüddətli münaqişəni bir-iki addımda həll etmək mümkün deyil. Niyə mən bizim mikroinqilaba ehtiyacımız olduğunu deyirəm. Çünki düşünürəm ki, şərti olaraq bizim mikroinqilaba ehtiyacımız var ki, onu mini inqilaba çevirək və ondan sonra danışıqlar prosesində real irəliləyişə nail olaq. Mikroinqilab nədən ibarət idi? 2018-ci ilin sentyabrında mən elan etdim ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin istənilən həlli Ermənistan xalqı üçün, Qarabağ əhalisi üçün və Azərbaycan xalqı üçün məqbul olmalıdır. Niyə bu, mikroinqilabdır? Çünki mən istənilən həllin həm də Azərbaycan xalqı üçün məqbul olmalı olduğunu deyən ilk Ermənistan lideriyəm. İndi isə həmin inqilabdan bir ildən çox müddət ötəndən sonra mən istənilən həllin bütün tərəflər üçün məqbul olduğunu deyən təkə Ermənistan lideri deyil, həm də Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında bunu deyən yeganə liderəm. Bu, çox mühüm mikroinqilabdır. Başqa bir inqilab, mətbuat konfranslarımdan birində mən azərbaycanlı və erməni sosial şəbəkə istifadəçilərini sosial şəbəkədən bir-birini incitmək, bir-birini hədələmək və bir-birini təhqir etmək üçün istifadə etməməyə, sosial şəbəkədən, yeni texnologiyalardan bir-birini daha yaxşı başa düşməyə çalışmaq üçün istifadə etməyə çağırırdım. Bu, başqa bir yoldur. Mən birbaşa Azərbaycan xalqına müraciət etməyə çalışdım və əgər Prezident Əliyev etiraz etmirsə, mən Prezident Əliyevin Ermənistan xalqı ilə danışmağına da etiraz etmirəm. Lakin bizdə çox qəribə bir fakt var. Prezident Əliyev Dağlıq Qarabağın nümayəndələri ilə danışmaq istəyirəm. Bu, çox qəribə faktıdır. Dağlıq Qarabağın nümayəndələri ilə danışmadan Dağlıq Qarabağ münaqişəsini necə həll etmək mümkündür? Yeri gəlmişkən, Dağlıq Qarabağ ATƏT tərəfindən münaqişə tərəfi, danışıqlar tərəfi kimi tanınıb. Bu, iki dəfə - 1992-ci il martın 24-də və 1994-cü il ATƏT-in Budapeştdəki sammitində baş verib.

Ardı Səh. 6

Prezident İlham Əliyevdən Nikol Paşinyana tarixi dərslər!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı panel müzakirələrdə iştirak ediblər

Əvvəli Səh. 5

Moderator: Çox sağ olun.

Nikol Paşinyan: Çox sağ olun.

Moderator: Prezident Əliyev, icazə verin, sizdən soruşum. Müharibədən əziyyət çəkmiş Azərbaycan vətəndaşlarının, Ermənistan vətəndaşlarının, Dağlıq Qarabağ sakinlərinin və həmin işğal olunmuş ərazilərdən məcburi köçkünlərin təklif olunan üç mikroinqilab barədə fikirlərini öyrənmək və sosial mediadan düşmənçilik yaratmaq üçün vəziyyəti daha kəskinləşdirən bir qüvvə kimi deyil, insanların bir-biri ilə səmimi danışmaq üçün bir vasitə kimi istifadə edilməsi ilə bağlı nə düşünürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiniz, mənim Ermənistan rəhbərləri ilə danışıqlar təcrübəmdən çıxış edərək, deyə bilərəm ki, mənim cənab Paşinyanın iki sələfi ilə də danışıqları aparmaq imkanım olub. Hər zaman danışıqların ən həlledici məqamında söhbəti davam etdirməmək üçün müəyyən bəhanə tapıblar. Digər sözlə desək, onların hamısı status-kvonun dəyişməz olaraq qalmasını istəyiblər. Lakin elə onların da hamısı buna fərqli tərzdə nail olmağa çalışıblar. İndi isə baş nazir Paşinyanın öz təklifi haqqında danışanda və söyləyəndə ki, həll variantı Azərbaycan xalqı tərəfindən qəbul edilən olmalıdır, mən buna cavab vermişəm və Azərbaycan xalqı üçün nəyin qəbul edilən olduğunu söyləmişəm. Erməni təcavüzündən əziyyət çəkmiş Azərbaycan vətəndaşları öz evlərinə qayıtmaq istəyirlər. Bu, onların fundamental hüququdur. Onlar Ermənistan rəhbərliyinə görə demək olar ki, otuz ildir bu hüquqdan məhrum ediləblər. Söhbət Dağlıq Qarabağdan getmir. Baş nazir Dağlıq Qarabağın dırnaqarası özünümüdafie qüvvələrindən danışanda, o, bir daha həqiqətə uyğun olmayan sözlər söyləyir. O, çox yaxşı bilir və mən də bilərəm ki, dırnaqarası Dağlıq Qarabağ ordusunun 80 faizini Ermənistan vətəndaşları təşkil edir. Bu, həqiqətdir. Bəlkə, 80 faizdən də artıqdır. Buna görə, "Dağlıq Qarabağ ordusu" anlayışı yoxdur. "Dağlıq Qarabağ respublikası" anlayışı yoxdur. Münaqişənin yalnız iki tərəfi var: Ermənistan və Azərbaycan. ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrələrindən soruşun: münaqişə tərəfləri kimlərdir? Onlar da eyni sözləri söyləyəcəklər: Ermənistan və Azərbaycan. Dağlıq Qarabağ deyil. Nəyə görə yox? Bu, başqa sualdır. Lakin o, tərəf deyil və biz onlarla danışmayacağıq. Biz təcavüzkarla danışıqlar aparırıq. Biz Dağlıq Qarabağla danışmağa hazır olarıq ki, Ermənistan həmin qeyri-qanuni rejimi maliyyələşdirməsini dayandırsın, bütün hərbi qoşunları Dağlıq Qarabağdan çıxarsın və bizim əraziləri tamamilə tərk etsin. Sonra isə bizim həmin insanlarla danışıq aparmağa arqumentimiz olacaq. Lakin nə qədər ki, onlar oradadır, bu, baş verməyəcək. Onlar status-kvonu dəyişməz olaraq saxlamaq istəyirlər. Hesab edirlər ki, həmin əraziləri daim işğal altında saxlaya bilərlər. Əminəm ki, bu, belə qalmayacaq. Ərazi bütövlüyümüz bərpa ediləlməlidir.

İkinci hissəyə gəlincə, bu yaxınlarda biz jurnalistlərin qarşılıqlı səfərlərini təşkil etdik. Fikrimcə, bu, elə bir təcrübədir ki, biz onu qiymətləndirməliyik. Onun mənfi və müsbət tərəflərini qiymətləndirməliyik, çünki həm Ermənistan, həm Azərbaycandakı cəmiyyətin bir hissəsi bu formatı o qədər dəstəklə-



mədi. Lakin bu, hər iki liderin qərarı idi ki, buna bir cəhd edilsin. Biz sülh yolu ilə məsələnin həlli üçün hər bir imkanı sınaqdan keçirmək istəyirik. Erməni xalqını inandırmaq istəyirik ki, onlar daim bu cür yaşaya bilməz. Onlar bizimlə çözüm tapmalıdırlar və gələcəkdə qonşu kimi sülh şəraitində yaşamaladırlar.

Moderator: Sizin burada konstruktiv cəhdləriniz haqqında söylədiklərinizi yüksək qiymətləndiririk, çünki biz bu yanaşmanı dəstəkləyirik. Bəlkə əlavə bir suala və yekun fikirlərə vaxtımız qalır. Auditoriyadan bir sual var. Buyurun.

Sual: Çox sağ olun. Adım Yelena Çernenkodur. Mən "Kommersant" qəzetinin rus jurnalistiyəm və "Münxen gənc liderləri 2015" təşkilatının üzvüyəm. Rusiya ATƏT prosesi çərçivəsində məsələnin həllinə çalışan ölkələrdən biridir. Belə başa düşdüm ki, təkliflərdən biri status məsələsinin sonraya saxlanması və tərəflərin daha həvəslə razılığa biləcəyi məsələlərə diqqət yetirmək idi. Məsələn, Dağlıq Qarabağın ətrafında olan rayonlar, dəhlizin yaradılması və digər addımları nəzərdə tuturam. Beləliklə, siz status məsələsini sonraya saxlayaraq, bəlkə başqa addımlarla nəticələnə biləcək keçid həll variantı üçün hər hansı şans görürsünüz mü? Sağ olun.

Moderator: Prezident Əliyev, şərhiniz varmı?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, düşünürəm ki, bu, mümkündür. Bu təklif Azərbaycan tərəfindən ciddi şəkildə nəzərdən keçirilmişdir və bütövlükdə, biz buna razılıq vermişdik. Bu, atıla biləcək ən məntəqli addımdır. Aydın ki, biz bu münaqişəni mərhələlərlə həll etməliyik. Münaqişəni tam şəkildə bir gündə həll edə bilmərik. O, mərhələli olmalıdır və birinci mərhələdə jurnalistin söylədiyi və Rusiyanın təklif etdiyi kimi, işğal olunmuş ərazilərin bir qisminin azad edilməsi baş verməlidir, Azərbaycan məcburi köçkünləri həmin ərazilərə qayıtmalıdır, həmin ərazilərdə yenidən köçürülmə olmalıdır və eyni zamanda, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşdırılması prosesi getməlidir. Bu halda, Dağlıq Qarabağın statusu hər iki tərəf hazır olanda sonrakı müzakirəyə qala bilər, çünki yerlərdə proses getməsə, ərazilərin azad edilməsi başlamasa, status üzərində razılığa gəlmək mümkün olmayacaq. Bizim mövqeyi-

miz ondan ibarətdir ki, status məsələsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə müdaxilə etməməlidir. Eyni zamanda, biz həmişə söyləyirik ki, Azərbaycan çoxkonfessiyalı, çoxmillətli ölkədir. Azərbaycanda sülh və rahat şəkildə yaşayan çox sayda etnik azlıqlar var. Ərazi bütövlüyümüz tam bərpa olunarsa, ermənilər milli azlıq kimi, ölkəmizdə istənilən digər millətin nümayəndəsi kimi, bütün hüquqlara və imtiyazlara malik olacaqlar.

Moderator: Sağ olun Prezident Əliyev. Addımbaaddım kiçik inqilabları irəli doğru aparırıq. Bu mövzunu bəyənirəm.

Nikol Paşinyan: Yeri gəlmişkən, bizim bir kiçik və qarşılıqlı inqilabımız var. Ümid edirəm ki, bunu söyləməyə imkanım olacaq.

Moderator: Buyurun, söz sizindir.

Nikol Paşinyan: Bəli. İlk dəfə Tacikistanın paytaxtı Düşənbə şəhərində görüşəndən sonra biz Prezident Əliyevlə kiçik inqilab etdik, çünki həmin görüş nəticəsində gərginlik, ümumilikdə, görünməmiş dərəcədə azaldı. Biz təmas və informasiya məqsədli birbaşa xətti yarada bildik. Etiraf etməliyəm ki, bu halda, Prezident Əliyev və mən bu təşəbbüsün birgə müəllifləyirik. Prezident Əliyevin söylədiyi ərazilərə gəldikdə, Azərbaycanın nöqtəyi-nəzərindən bunlar ərazidir. Lakin Qarabağın nöqtəyi-nəzərindən, bu, təhlükəsizlikdir. Çünki biz anlamalıyıq ki, hazırkı status-kvo nə səbəbə görə yaranıb. Dağlıq Qarabağ öz müqəddəratını təyin etmə hüququndan yararlanmaq istədiyi zaman Dağlıq Qarabağın ermənilərinə qarşı hərbi əməliyyatlar başladı. Dağlıq Qarabağ erməniləri öz müdafiəsini təşkil etməyə məcbur oldular. Prezident Əliyev Şuşa haqqında danışdı. Dağlıq Qarabağın paytaxtı Stepanakert illər ərzində Şuşadan bombardman edilirdi. Dinc vətəndaşlar isə çox uzun müddət ərzində zirzəmilərdə yaşamalı idilər. Bu, həqiqətdir. Bilirsiniz, heç kəsin təhlükəsizliyi kənar qala bilməz. Bu, Qarabağda da aiddir. Prezident Əliyev Azərbaycanın hərbi qüvvələri haqqında danışdı. Mənim oğlum hərbi qulluğu Dağlıq Qarabağda keçir. Lakin o, oraya həmvətənlərini müdafiə etmək üçün könüllü qaydada gedib, çünki o, tarixi, 1998-ci ildən nəyin baş verdiyini bilir. Mən Şaumyan rayonu haqqında artıq söylədim. Oranın əhalisi 100 faiz erməni idi. İndi orada heç bir erməni yaşamır. Biz çox böyük erməni əhalisi olan Naxçıvan məsələsi-

ni də bilirik. O, Azərbaycanın muxtar respublikasıdır. Hazırda orada heç bir erməni yoxdur. Bir cümləni də söyləyim. Prezident Əliyev deyir ki, Dağlıq Qarabağ danışıqların və münaqişənin tərəfi deyil. Lakin Azərbaycan iki dəfə Dağlıq Qarabağla razılıq imzalayıb. Birincisi, 1994-cü ildə oldu. Bu, Ermənistan, Dağlıq Qarabağ və Azərbaycan arasında atəşkəs sazişi idi. Müdafiə nazirləri onu imzaladılar. Üç aydan sonra, 1994-cü ilin iyulunda onlar təsdiqlədilər ki, atəşkəs münaqişənin siyasi həllinə qədər qorunub saxlanılacaq.

Moderator: Bir sözlə, bizim sessiyamız başa çatır. Mən Prezident Əliyevə və baş nazir Paşinyana çox gözəl biliklərinə, bu söhbətə xüsusi bağlılıqlarına görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Fikrimcə, aydındır ki, hər iki lider münaqişənin həllinə və həmçinin onun necə həllinə də biganə deyillər. Biz bundan azını onlardan gözləyə bilmərik. Əlavə olaraq, hesab edirəm ki, bu çətin məsələni, onun dinamikasını, elementlərini tam həcmdə nəzərdən keçirdik. Mən hər ikinizə təşəkkür edirəm ki, biz, eyni zamanda, münaqişənin təsir göstərdiyi insanların həyatını yaxşılaşdırmaq üçün irəliyə getmək imkanlarını mümkün elementləri barədə də eşitdik. Kim bilir, bəlkə də mikroaddımlarla, mikroinqilablarla dinc yolla həllin tapılmasında konstruktiv proses başlaya bilər. Beləliklə, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində belə bir tarixi fürsət bizə nəşib olduğu üçün biz çox xoşbəxtik. Fikirlərini bizimlə bölüşdülərinə görə Prezident Əliyevə və baş nazir Paşinyana təşəkkürümüzü bildirək. Buyurun.

Prezident İlham Əliyev: Sadəcə, bir qeyd edim.

Moderator: Konstruktiv olsun.

Prezident İlham Əliyev: Konstruktiv, bəli. Öz müqəddəratı haqqında danışacağam. Yalnız bu haqda. Yerevanda əhalinin XIX əsrin əvvəlində 70 faizinin azərbaycanlı olması faktını bir yana qoyuram. Bunu bir yana qoyuram...

Moderator: Bu, konstruktiv deyil.

Prezident İlham Əliyev: Bunun haqqında danışmayacağam. Öz müqəddəratına gəldikdə, onlar hər zaman bu haqda danışırlar.

Moderator: 30 saniyə.

Prezident İlham Əliyev: Erməni xalqı öz müqəddəratını artıq təyin edib. Onların erməni dövləti var. Mənim məsləhətim belə olacaq ki, onlar ikinci dəfə öz müqəddəratını təyin etmək üçün Yer kürəsində başqa yer tapsınlar, Azərbaycanda yox!

Moderator: 30 saniyə

Nikol Paşinyan: Cənab Prezident, bu, o qədər də konstruktiv olmadı. Lakin mən deyirdim ki, Böyük Tıqranın dövründə bizim regionda yalnız iki millət var idi: ermənilər və gürcülər.

Prezident İlham Əliyev: Ermənilər və ermənilər.

Nikol Paşinyan: Nəinki Böyük Tıqranın dövründə, o cümlədən Baqratunilər, Arşakunilər dövründə də belə olub. Bunu istənilən tarix kitabında tapa bilərsiniz. Mən bu müzakirəyə görə çox minnətdaram və bir daha, vurğulamaq istərdim ki, Ermənistan və Dağlıq Qarabağ bu münaqişənin həllində real səyləri göstərməyə hazırdırlar. Təşəkkür edirəm.

Moderator: Hər kəsə təşəkkür edirəm.

Dmitri Savelyev: "Paşinyan Münxendə inandırıcı deyildi"



R F Dövlət Dumasının deputatı, Rusiya-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq Qrupunun rəhbəri Dmitri Savelyev bildirib ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qarabağ münaqişəsi barədə danışıqların bu mövzunu zəif bildiyini növbəti dəfə nümayiş etdirib.

Rusiyalı deputat AZƏRTAC-ın müxbiri ilə söhbətində deyib: "Erməni tərəfi uzun illər problemin birbaşa konstruktiv müzakirəsindən boyun qaçıdır. Münxendəki panel diskussiyası bunun səbəbini göstərdi. Rəsmi Ermənistanın birinci şəxsi Nikol Paşinyan işğal olunmuş ərazilərə öz ölkəsinin iddiasını əsaslandırmaqdan ötrü az qala çox tələsik uydurulmuş tarixi faktları səsləndirməyi özünə rəva görür və coğrafi səhvlər buraxır. Bununla belə, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev son dərəcə əsaslı və dəqiq idi, hamıya məlum olan faktları ciddi şəkildə əsaslandırıldı, bizim eradan əvvəl guya mövcud olan presedentlərə istinad etmədi. Erməni qanunsuz birləşmələrinin Azərbaycan ərazilərinin 20 faizini işğal etməsi, qəddarlığına görə misli görünməmiş Xocalı soyqırımını törətməsi faktıdır. Ermənistan hökumətinin beynəlxalq hüququn Azərbaycan ərazilərini geri qaytarmağı tələb edən normalarını yerinə yetirməməsi faktıdır. Bu da faktıdır ki, Paşinyan guya Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini müdafiə etməkdən ötrü onu erməni torpağı adlandırır. Münxendə hər kəs Ermənistan hökumətinin mövqeyinin nə qədər etibarsız, Ermənistanın rəsmi hakimiyyətinin öz iddialarında nə qədər inamsız olduğuna bir daha əmin oldu. Belə şəraitdə heç bir kompromis mümkün deyil. Öz tərəfindən şəxsən onu əlavə etmək istəyirəm ki, nəhayət dövlətin ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi üçün işğal olunmuş bütün ərazilər dərhal və hər hansı əlavə şərt olmadan Azərbaycana qaytarılmalıdır".

"51 illik ömrüm mübarizələrdə keçib"

Dünən hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İcra katibinin müavini, Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzovun doğum günü idi. SİA-nın verdiyi məlumata görə, 51 yaşını qeyd edən siyasətçi ad günü ilə bağlı təəssüratlarını azvision.az-la bölüşüb.



vurmaq çətin olmadı ki?

- 51 illik ömrüm mübarizələrdə keçib. O qədər ağır və məşəqətli yollardır ki. Nəzər salsanız, görürsünüz ki, müstəqillik, vətən, dövlətçilik, ulu öndər, cənab Prezident, Birinci-vitse prezident yolunda mübarizə aparmışıq.

- Övladlarınız bu gün atalarımı necə təbrik ediblər?

- Qızımın 9 yaşı var, hazırda 3-cü sinifdə oxuyur. O, çox yaxşı şəkillər çəkir. Demək olar ki, gələcəyin ən böyük rəssamlarından biri olacaq. Bir neçə dəqiqəyə nə desən çəke bilərəm. Mənə şəkillər çəkib, amma hələ göstərməyib. Axşama sürpriz hazırlayır. Oğlum da orta məktəbdə təhsil alır, zəng edib mənə təbrik etdi, imtahan gedirdi. Ona görə çox ünsiyyətimiz olmadı. Axşam ailəmiz bir süfrə arxasına yığışacaq. Mən özüm də hələ işdəyəm.

biri olacaq. Bir neçə dəqiqəyə nə desən çəke bilərəm. Mənə şəkillər çəkib, amma hələ göstərməyib. Axşama sürpriz hazırlayır. Oğlum da orta məktəbdə təhsil alır, zəng edib mənə təbrik etdi, imtahan gedirdi. Ona görə çox ünsiyyətimiz olmadı. Axşam ailəmiz bir süfrə arxasına yığışacaq. Mən özüm də hələ işdəyəm.

- Siyavuş müəllim, öncə doğum gününüzü təbrik edirik. Mənim ənənəvi bir sualım var. İstərdim bu suala siz də cavab verəsiniz. Deyirlər, yaş kişinin var-dövlətidir. Sizcə, doğrudurmu?

- Bəli, yaşı var-dövlət kimi də qəbul etmək olar. Yaş insanın yaşadığı dövrə aid hesabatıdır.

-51-dən geriyyə baxanda ən çox hansı illərin xiffətini çəkirsiniz?

-Yaşamadıqlarımın. Yaşadıklarım mənimkidir. Yaşamadığımı isə hələ bilmirəm.

- Bu gün durdunuz, aynaya baxdınız. Doğum gününüzdə özünüz haqqında hansı fikirlər ürəyinizdən keçdi?

- Dostlarım, mənə tanıyanlar o qədər zəng edirdilər ki, özümə baxmağa, haqqımda düşünməyə vaxtım olmayıb.

- Bu gün sizi necə təbrik etsələr və ya nə hədiyyə etsələr ürəyinizin sarı simini tərpədər?

- Sarı simi o tərpədər ki, doğum günlərimdən birində Şuşada əsgərlərimizlə birlikdə olaram. Həmin gün ad günümü deyil, qələbəni qeyd edərdəm. Bu, mənim üçün ən böyük hədiyyə olar.

- 51 böyük rəqəmdir. Yaxşı mənada desək, onun kürrəyini yerə



Zori Bakayan, Armenian fascist, main ideologist of ethnic cleansing of Turks for the sake of creation of the "Great Armenia State"

Ermenistan Respublika Partiyası sədrinin müavini Armen Aşotyan öz "Facebook" səhifəsində yazıb: "Başa açma bilmirəm, siz daha çox patoloji yalançısınız, yoxsa fərasətsiz qorxaq?" AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan belə emosional, lakin həqiqətdən heç də uzaq olmayan yazını Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın administrasiyasının saxtakarlıqlarını ifşa etdiyinə görə yazıb.

Ermənistan müxalifəti: Siz patoloji yalançısınız, yoxsa fərasətsiz qorxaq?

O yazır: "Deməli, Nikol Paşinyanın "Facebook" səhifəsində Merkel ilə Paşinyan arasında dünənki görüşün erməni dilinə tərcümədə yayımlanan videoyazısına baxıram. Sonra Almaniyaya Kanslerin rəsmi səhifəsinə daxil oluram və görüşün videoyazısını tərcüməsiz dinləyirəm və nə aydın olur? Angela Merkel öz çıxışında Ermənistanda məhkəmə-hüquq islahatları kontekstində Venesiya Komissiyasını xatırladı, halbuki erməni dilinə tərcümədə bu barədə BİR KƏLMƏ DƏ YOXDUR. Ermənistan baş nazirinin rəsmi saytında yerləşdirilmiş press-relizdə də bu hissə YOXDUR. Videoya baxın və əmin olun: 00:45-00:50".

Ermənistanın "Antifeyk" nəşri yazır ki, bu, rəsmi çıxışların və bəyanatların Ermənistan baş nazirinin aparatı tərəfindən təhrif olunduğu ilk hadisə deyil.

Yazıda deyilir: "Ermənistan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi hələ 2019-cu ilin dekabrında xarici siyasət idarəsinin başçısı Zöhrab Mnatsakanyanın nitqinin erməni dilinə tərcüməsinə çox böyük əhəmiyyət kəsb edən, lakin nazirin ingilis dilində nitqinin ilkin mətnində olmayan cümlə və frazaları əlavə edib (bax: <https://antifake.am/ru/news/1209>)".

Əslinə baxılırsa, bütün bunlardan sonra Ermənistanda saxtalaşdırmalara həvəsin haradan gəldiyinə təəccüblənməyə dəyməz! Əgər dünyanın hadisələri belə insafsızcasına saxtalaşdırılırsa, onda daha "çar Tıqran dövrü" barədə nə demək olar? Demək olar ki, o dövrdə cəmi "iki millət" - "ermənilər"... və Azərbaycan Prezidentinin dili topuq çalan "tarixçi" Paşinyana lap yerində verdiyi ipucuya əsasən, "elə yenə də ermənilər" olub.

Azərbaycan və dünya ictimaiyyəti Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində bir daha Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyanı, necə deyirlər, daşdan keçən tutarlı faktlarla çıxılmaz vəziyyətə və aciz duruma salınmasının şahidi oldu.



Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Yeni Azərbaycan Partiyasının Siyasi Şurasının üzvü, "İki sahil" qəzetinin baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə söyləyib.

Baş redaktor bildirib ki, Prezident İlham Əliyev Nikol Paşinyana tarix dərsi keçdi: "Müzakirələrdən aydın göründü ki, Dağlıq Qarabağın tarixi, müxtəlif dövrlərdə bu ərazilərin kimə mənsubluğu ilə bağlı tarixi həqiqətləri əks etdirən faktlar Ermənistanın işğalçı olduğunu açıq-aşkar bir daha təsdiq etdi. Bu mənada, Prezident İlham Əliyevin Dağlıq Qarabağın Azərbaycana məxsus olması ilə bağlı söylədiyi, təkbir olunmayan faktlara əsaslanan tarixi həqiqətlər qarşısında Paşinyanın əsl erməni xislətinə xas olan eramızdan əvvəlki dövrə mürəkkəb və dolaylı ekskursu və digər sayıqlamaları beynəlxalq auditoriyanı və dünya ictimaiyyətini çaşdırmaq cəhdindən başqa bir şey deyildi. Əgər Paşinyan həqiqətdən də Dağlıq Qarabağın ermənilərə məxsus olduğunu təsdiq edən hər hansı bir fakta, sənədə malik olsaydı, mütləq şəkildə bunu açıqlayardı. Açıq-aydın görüldü ki, Nikol Paşinyan Prezident İlham Əliyev tərəfindən səsləndirilən tarixi həqiqətlər, təqdim etdiyi tutarlı faktlar və dəlillər qarşısında

Vüqar Rəhimzadə: "Prezident İlham Əliyev Nikol Paşinyana tarix və hüquq dərsi keçdi"

aciz durumda qaldı".

"Prezident İlham Əliyevin Dağlıq Qarabağın əzəli Azərbaycan torpağı olması və münaqişənin yalnız və yalnız Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll oluna biləcəyinə dair təqdim etdiyi beynəlxalq norma və prinsiplərə əsaslanan hüquqi bazanın qarşısında Paşinyan tutarlı heç bir arqument gətirə bilmədi", - deyən Vüqar Rəhimzadə vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyev XIX əsrin əvvəlindən başlayaraq 200 il ərzində imzalanmış çoxsaylı saziş və müqavilələri xronoloji ardıcılıqla sadaladığı halda, Paşinyan bir dəfə də olsun hüquqi cəhətdən əsaslandırılmış fakt ortaya qoya bilmədi. Bununla da Prezident İlham Əliyev Dağlıq Qarabağın həm hüquqi, həm də coğrafi baxımdan Azərbaycana məxsus olduğunu bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Vüqar Rəhimzadə əlavə edib ki, siyasi cəhətdən savadsız və korafəhm fiqur olduğunu dəfələrlə nümayiş etdirmiş Paşinyan bu panel müzakirələrin gedişində də öz-özünü ifşa və təkbir etdi: "Bir tərəfdən Dağlıq Qarabağın münaqişə tərəfi olduğunu, özünün silahlı qüvvələrə malik olduğunu deyən Ermənistanın baş naziri digər tərəfdən də öz oğlu da daxil olmaqla Ermənistan vətəndaşlarının Dağlıq Qarabağda hərbi xidmət keçdiyini etiraf etməli oldu. Bununla da Paşinyan bu fikri ilə əyani şəkildə təsdiq etdi ki, "Dağlıq Qarabağ ordusu" deyilən mif heç bir real fakta əsaslanmır və Azərbaycan ərazilərini işğal edən də, bu gün ərazilərimizi işğal altında saxlayan da Ermənistan silahlı qüvvələridir. Düşmən ölkənin rəhbəri dolaylı yolla etiraf etməli oldu ki, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində Ermənistanın silahlı

qüvvələri var, Ermənistan vətəndaşları hərbi xidmətlərini burada keçirir, "Dağlıq Qarabağ respublikası" adlanan qondarma qurum Ermənistan büdcəsindən maliyyələşdirilir".

Vüqar Rəhimzadə bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti Ermənistan rəhbərinə növbəti dəfə tarix və hüquq dərsi keçdi: "Dünya birliyi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının münaqişə ilə bağlı 4 qətnaməsi, eyni zamanda, digər beynəlxalq təşkilatların bəyanatları, qəbul etdikləri sənədlər bunu deməyə əsas verir. Azərbaycan Prezidenti Ermənistan rəhbərliyi ilə hər müzakirədə əsaslı tarixi faktlarla çıxış edərək, haqlı, ədalətli mövqə ortaya qoyur, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalı olduğunu real faktlara və dəlillərə əsaslanmaqla beynəlxalq ictimaiyyətə sübut edir. Paşinyan isə əksinə, tarixi faktlar və həqiqətlər qarşısında rəzil vəziyyətə düşür, əzilir-büzülür, susur, bəzən də ağı yalanlarla sudan quru çıxmağa çalışır. Lakin onun yalana və böhtana əsaslanan bütün cəhdləri uğursuz alınır. Çünki erməni baş nazirin fikirləri heç vaxt heç bir fakta söykənmir".

"İki sahil" qəzetinin baş redaktoru vurğulayıb ki, Ermənistan tərəfinin nə üçün çox vaxt danışıqlar prosesindən imtina etməsi və bunun üçün müxtəlif bəhanələr gətirməsi Münxen müzakirələri zamanı bir daha özünü göstərdi: "Möhtərəm Prezidentimizin hər sözü, cümləsi Paşinyana endirilən ağır zərbələr idi. Dövlət başçımız Ermənistanın ölkəmizə qarşı törətdiyi soyqırımları, Xocalı faciəsini, digər işğalçı və vandalizm faktlarını bir-bir tərs sille kimi Paşinyanın üzünə vurdu. Erməni baş nazir isə

yalnız Azərbaycanın keçmiş prezidenti Ayaz Mütəllibovun fikirlərini təhrif edilmiş formada dilə gətirərək vəziyyətdən çıxmağa çalışdı.

Müzakirələr zamanı ən çox yadda qalan məqamlardan biri də Paşinyanın böyük çaşqınlıq içində "Çünki Qafqaz Bürosu Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ... yox üzr istəyirəm, Ermənistanın tərkib hissəsi olmasına qərar verdi" kimi gah nala, gah da mixa vuran, bununla da özü də bilmədən həqiqətin aşkara çıxarılmasına kömək edən etirafı "Yalançının yaddaşı olmaz" məşhur Azərbaycan atalar məsəlinin nə qədər doğru olduğunu beynəlxalq aləmə bəyan etdi. Bu fakt bir daha belə bir məntiqi nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, Ermənistanın baş naziri sanki Münxenə müzakirə aparmağa yox, beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında biabır olmağa getmişdi və bunu bacardı da".

Vüqar Rəhimzadə söyləyib ki, fevralın 15-də Münxen Konfransında keçirilən müzakirələr zamanı Prezident İlham Əliyev əsl peşəkar, müdrik siyasəti ilə Dağlıq Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu həm tarixi, həm beynəlxalq hüquq, həm də beynəlxalq birliyin mövqeyi kontekstində dünya ictimaiyyətinə çatdırdı. Ermənistanın baş naziri bu realığa qarşı heç bir əks-argument ortaya qoya bilmədi: "Beləliklə, Prezident İlham Əliyev təkbir olunmaz faktlar və dəlillərlə, dəmir məntiqlə Paşinyanın bütün əsassız və çürük iddialarını darmadağın etdi, onu çıxılmaz vəziyyətə və aciz duruma saldı, bütün yalanlarını faktlarla və məntiqlə ifşa etdi, ona indiyədək rastlaşmadığı tarix və hüquq dərsi keçdi. Beləliklə, Nikol Paşinyan növbəti dəfə tarixi həqiqətlər və beynəlxalq hüququn tələbləri qarşısında seytnot vəziyyətinə düşdü".

Xocalı qətliamına aparın yol:

gerçək tarixin xronoloji təhlili

(I yazı)

Danılmaz həqiqətdir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra bir sıra tarixi gerçəkliklərin ortaya çıxması, Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya tanınması sahəsində misli görünməmiş addımlar atılmağa başlanmış və bu addımların nəticəsini bu gün açıq-aydın hiss olunur. Xalqımızın və ümumən, bəşəriyyətin tarixində misli görünməmiş XOCALI QƏTLİAMI da, məhz Ümummilli Liderin ölkəyə ikinci dəfə rəhbərliyi dövründə, beynəlxalq qurumlar və dünya ictimaiyyətinin diqqətinə olduğu kimi, çatdırılmağa başlanmış və bu gün də kar və kor olan dünyanın bu həqiqətləri eşitməsi və görməsi yolunda nəhəng addımlar atılmaqdadır. Bu qanlı faciənin əksər beynəlxalq qurumlar, bir sıra dövlətlər tərəfindən rəsmən pislənilməsi və onu bəşəri cinayət kimi tanıması, aparılan məqsədyönlü siyasətin uğurlu nəticəsidir. Ancaq etiraz etməylik ki, Xocalı faciəsinə gələn yolun xronoloji ardıcılıqla təhlilinə hələ də ehtiyac var. Bu ehtiyac nöqtəyi-nəzərindən yanaşaraq, növbəti yazımı, məhz Xocalıya gələn yolun tarixi-xronoloji məqamlarına diqqəti çəkmək, həmin məqamlarla bağlı subyektiv düşüncələrimi oxucularla bölüşmək istədim.

Həm mətbu yazılarımda, həm müsahibələrimdə, həm də televiziya çıxışlarımda dəfələrlə səsləndirdiyim bir fikri yenidən qeyd etməyə ehtiyac duyduğumdan, yazımı həmin fikirlərlə başlamaq istəyirəm. 1988-1993-cü illərdə ölkəmizdə, əsasən, Dağlıq Qarabağda və ətraf rayonlarda baş verən faciələrin ətrafı öyrənilməsi və hüquqi-siyasi qiymət verilməsi üçün vahid istintaq komissiyası yaradılmalı və bütün faciələrə eyni kontekstdən yanaşılmaqla hadisələrin başvermə səbəbləri, törədilmiş bəşəri cinayətlərə hazırlıq "laboratoriyası", nəhayət, həmin cinayətlərin müasir dünya düzeninin hüquqi aktları ilə bir araya sığmayan əhatə dairəsini dəqiqliklə müəyyənləşdirməli, ən azı, gələcək nəsillərə çatdırmaq üçün tam əhatəli, təkzibolunmaz dəlillərə və sübutlara əsaslanan sənədlər toplusu ortaya qoyulmalıdır. Çünki baş verən bütün hadisələr dağılmaqda olan bir imperiyanın Qafqazda təsir dairəsini və nüfuzunu qoruyub saxlamaq, bu regionda əsas vassal olan, ötən əsrin əvvəllərində, məhz bu vassallığı möhkəmləndirmək məqsə-

dilə tarixi Azərbaycan torpaqlarında, süni olaraq yaradılan Ermənistanın bu istəkdən maksimum yararlanmaq məqsədilə istifadə etmələri ilə birbaşa bağlıdır. Qərribəsi isə budur ki, həmin dövrlərdə təkə dağılmaqda olan Sovet İmperiyası deyil, həm də bir sıra dünya güclərinin də maraq dairəsində olan Qafqazda istəklərinə nail olmaq üçün, məhz tarixdə ikiüzlü və xain millət imici qazanmış hayları seçmişdilər. Təbii ki, o dövrdə həm Azərbaycan hakimiyyətinin yanlış xarici siyasəti, həm erməni diasporasının genişmiqyaslı fəaliyyəti, həm də erməni-hay tayfalarının satqın imicindən faydalanmaq istəyi bunu şərtləndirən başlıca amillər idi. Bütün bunların fonunda dünyanın erməni lobbisi və ermənipərəst qüvvələri tərəfindən müxtəlif üsullarla ələ alınaraq bilərəkdən, ya bilməyərəkdən dünya güclərinin və erməni-hay tayfasının bu istəyinin reallaşmasına yardımçı olan, "sapı özümüzə olan baltaların da əvəzsiz "xidmətləri", nəticədə, düşmənlərimizin istəklərinə, müvəqqəti də olsa, nail olmalarına münbit şərait yaratdı. Yalnız 1993-cü ilin iyununda müasir dünyanın siyasət və dövlətçilik fenomenini Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqın tekiidi ilə hakimiyyətə qayıdıqdan sonra bu siyasətin alt-üst edilməsi, gələcəyimiz naminə tamamilə yeni siyasi mövqe ortaya qoyulması, dağılmaqda olan bir məmləkəti bu tarixi faciədən xilas etdi.

Bəzi tarixi məqamlar dönə-dönə deyilmiş olsa da, yazının ruhuna uyğun olaraq, onları yenidən xatırlatmaq məcburiyyətindəyəm. Beləliklə, 1985-ci ildə M.Qorbaçov SSRİ rəhbərliyinə gəldi. Yenidənqurma adı altında Qərbin istəklərini həyata keçirməyə, başlıcası, ölkədə guya demokratiyanı bərqərar etməyə yönəldilmiş siyasətə start verildi. M.Qorbaçov və onun siyasəti haqqında çox yazıb vaxt aparmağa lüzum görmürəm. Ancaq bu siyasətin bizim üçün maraqlı olan məqamlarına toxunmadan keçmək mümkün deyil. Helsinki Vətəndaş Assambleyasında SSRİ-nin keçmiş rəhbəri L.İ.Brejnevin də imzaladığı Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müqaviləsi, faktiki icra edilmirdi. Qərb isə imzasına hörmət etməyi və müqavilənin şərtlərini yerinə yetirməyi tələb edirdi. M.Qorbaçov, məhz bu sənədə əsaslanaraq, SSRİ-ni dəyişmək və yenidən qurmaq xəttini götürdü. M.Qorbaçov gözəl bilirdi ki, yüzlərlə millətli hüquqları əlindən alınmış bir imperiyada demokratiya və aşkarlıq, son nəticədə, onun parçalanmasına gətirib çıxaracaq. O zaman imperiyanın nəzarətində olan geosi-

yasi zonaların əldən verilməməsi kimi ciddi bir problemi həll etmək məsələsi ortaya çıxırdı. Bu problemin həlli üçün isə ən optimal variant ayrı-ayrı regionlarda milli və dini zəmində qarşıdurmalar, ziddiyətlər yaratmaq, münaqişə zonalarını idarə etməyi əlinə almaq və bu münaqişələr vasitəsilə həmin regionlarda geosiyasi maraqlarını qoruyub saxlamaq kimi qeyri-insani taktika müəyyənləşdirildi. Qazaxıstanda, Orta Asiyada, Ukraynada, Moldovada, Gürcüstanda, nəhayət, Azərbaycanda yaradılacaq qarşıdurmaların planları, proyektləri SSRİ DTK-sı tərəfindən işlənib-hazırlandı və fəaliyyətə başlandı. Beləliklə, digər müttəfiq respublikalardan fərqli olaraq, Azərbaycanla bağlı nəzərdə tutulan plan daha dərinə ölçülüb-biçilərək hazırlandı. Və 1987-ci ilin noyabr ayının 17-də, ilk olaraq, M.Qorbaçovun Fransa səfəri zamanı, onun iqtisadi məsələlər üzrə müşaviri Ağambekyan tərəfindən ortaya atıldı. Qərribədir ki, burdakı erməni diasporu ilə rahat şəkildə görüş keçirən Ağambekyan (o dövrü yaşayan hər kəs gözəl bilir ki, Sovetlər dövründə xarici səfərlər zamanı dövlət məmuru, nəinki diaspora təşkilatı, hətta bir fərdlə belə özbaşına görüşə və hansısa siyasi məsələni müzakirə edə bilməzdi), həmin görüşdə Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkibindən çıxarılaraq, Ermənistanın tərkibinə verilməsi ilə bağlı ölkə rəhbərliyinə təklif verildiyini və yaxınlarda bu təklifə baxılacağını bəyan edir.

Bu fakt ildırım sürətilə Azərbaycanda yayılır, xalq etiraz səsini qaldırır, mətbuatda nüfuzlu Azərbaycanlı şəxsiyyətlər (akademik, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Ziya Bünyadov, Xalq Şairi, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sədri Süleyman Rüstəm və başqaları) bu təklifə bağlı yazılarla çıxış etməyə başlayırlar. Nəhayət, fevral ayında Xankəndi də, eyni zamanda, ona alternativ olaraq, Ağdamda mitinqlər başlayır. Fevralın 19-da DQMV-nin Xalq Deputatları Soveti sessiya çağırır, vilayətin Ermənistanla birləşdirilməsi ilə bağlı qərar qəbul edir və məsələnin müsbət həll edilməsini SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətindən xahiş edir. Bu xəbər Ağdamda daha böyük izdihamlı mitinqə səbəb olur, fevralın 22-də əhali Xankəndidə yürüşə başlayır və bu yürüşçüləri Sovet ordusunun tankları "qarşılayır". İki gənc şəhid olur, 17 nəfər isə güllə yaraları ilə xəstəxanaya düşür. Yalnız hadisə baş verəndən sonra Moskvadan telefonogramma gəlir: "Sov. İKP MK Siyasi Bürsu DQMV XDS-nin qərarını müzakirə etmiş və yaranmış indiki şəraitdə (?) qərarın təsdiqini qeyri-mümkün he-

XOCALI

Xocalı qətliamına apararıq yol: gerçək tarixin xronoloji təhlili

sab etmişdir". Bu hadisədən bir həftə keçməmiş, Sumqayıt hadisələri baş verir. İndi artıq hər kəsə məlumdur ki, həmin hadisələrin əsas təşkilatçısı erməni əsilli Qriqoryan olmuş və istintaq adı ilə Moskvaya aparılaraq, orda azadlığa buraxılmışdır. Əslində, bu fakt ciddi signal olmalı idi. Azərbaycanı idarə edənlər də, xalq hərəkatını yönləndirənlər də başa düşməli idilər ki, bütün hadisələr SSRİ DTK-nın planı ilə həyata keçirilir və onun zərərini minimuma endirmək haqqında düşünmək gərəkdir. Ancaq belə olmadı. Azərbaycan xalqının dilini və psixologiyasını bilməyən, yüngültəbətli Vəzirov, birbaşa Moskvanın ssenarisinin reallaşmasına şəraiti getdikcə artırmaqda davam etdirirdi. Xalq hərəkatını yönləndirənlər isə ikiye bölünmüşdü. Bir tərəf, məhz SSRİ DTK-nın yuxarıda qeyd etdiyimiz ayrı-ayrı respublikalarda həyata keçirdiyi milli və dini münaqişə ocaqlarının alovlanması siyasətinə xidmət edir, digər tərəf isə prosesləri doğru-düzgün analiz edə bilmir, səbətsizlik nəticəsində, həmin planın reallaşmasına şərait yaradırdı. Artıq Azərbaycanda istəyənə nail olan Moskva planının davamı olaraq, DQMV-də Azərbaycanın suveren hüquqlarını pozaraq, SSRİ-nin bərbəş Xüsusi İdarə Komitəsini yaratdı. Məqsəd baş verən prosesləri birbaşa idarə etmək planını reallaşdırmaq olan bu addıma Azərbaycan hakimiyyəti susdu. Həmin ilin yayında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətində Azərbaycan və Ermənistan nümayəndələrinin iştirakı ilə məsələyə yenidən baxılır və o zaman hər kəsi şoka salan bir səhnə ilə qarşılaşırıq. M.Qorbaçov bu toplantıda ermənilərin əleyhinə bir neçə ciddi faktlar sadalayır və erməniləri bu iddiadan çəkilməyə çağırır. O zaman SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri A.Qromiko isə "Yoldaşlar, unutmayın, bu regional məsələ deyil" ifadəsi ilə faktiki erməniləri iddialarından çəkilməyə çağırırdı. Ancaq sonrakı hadisələr burda da M.Qorbaçovun məqsədinin nədən ibarət olduğunu çıpaqlığı ilə ortaya qoydu: məqsəd ermənilərin istəyini həyata keçirmək üçün daha münbit şərait yaratmaq, qarşıdurmanı daha da gücləndirmək, Azərbaycan xalqını milli azadlıq iddiasından vaz keçməyə məcbur etmək, hüquqi zəmin hazırlayaraq, ermənilərin istəklərini reallaşdırmaqdan ibarət idi.

Həmin il avqust ayının sonlarına yaxın böyük şairimiz Xəlil Rza Ulutürk, görkəmli aktyor Mikayıl Mirzə ilə birgə Dağlıq Qarabağın şəhər və kəndlərində yerli əhali ilə görüşlər keçirir, insanlarda müba-



rizlik ruhunun güclənməsinə çalışırıq. Bu faktın üstündən ona görə keçmədim ki, erməni millətçiləri, xüsusilə, Zori Balayan və Silva Kaputikyan gecə-gündüz Dağlıq Qarabağın şəhər və kəndlərində millətçi çıxışlar edirdilər, onlara gözləri üstə qaşlarının olduğunu bir dəfə də xatırlatmadıqları halda, Moskvadan verilən xüsusi tapşırıq əsasında hər üçümüzü həbs etmək istədilər. Yalnız o zaman Qarabağda böyük nüfuz sahibi olan Sosialist Əməyi Qəhrmanı, Deputat Xuraman Abbasova, Ağdamın tanınmış ziyalı Zeynal Məmmədov və DQMV Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri Tofiq Babayev birgə söylə hər üçümüzü həbs olunmaqdan qorudular. Bu məqam, ona görə diqqəti cəlb edir ki, ermənilərin bütün antisovet və şovinist fəaliyyətlərinə hər cür şərait yaradıldığı, ermənilərin odlu silahlarla silahlandırıldığı halda, Moskva, bizim adi vətənpərvərlik ruhlu təbliğatımıza belə kəskin reaksiya verir, evlərdən ov tüfəngləri belə yığırdırlardı.

1988-ci il sentyabrın 18-də ermənilərin Azərbaycan yaşayış məntəqələrinə ilk hücumları baş verdi. Hədəf Xocalı idi. Həmin hücumda ermənilər çoxlu sayda itki verərək, geri çəkildilər. Moskvanın sonrakı addımları bu hücumun da, məhz oradan planlaşdırıldığını və həyata keçirildiyini deməyə tam əsas verir. Belə ki, bu hadisədən iki gün sonra SSRİ Ali Soveti DQMV-

də və Ağdam rayonunda (?) xüsusi vəziyyət elan edərək, komendant saati tətbiq etdi. Məqsəd aydın idi. Ermənilərin özləri üçün ən təhlükəli hesab etdikləri Ağdam rayonunu və ağdamlıları zərərsizləşdirməkdən, buradan olan hər hansı təhlükənin qarşısının Sovet ordusunun rayonda yerləşdirilmiş kontingenti vasitəsilə alınmasını təmin etməkdən ibarət idi! Bu fakt uzun müddət sakitləşən paytaxt Bakını və ölkənin digər bölgələrini yenidən hərəketə gətirdi. Noyabr-dekabr aylarında Bakıda meydan coşdu və nəticədə, bu dəfə də Bakıda xüsusi vəziyyət elan edildi. Halbuki Ermənistandan artıq azərbaycanlılar son nəfərinə qədər qovulmuş, insanlar olmanın işgəncələr altında ata-baba yurdlarını tərk etmişdilər və Moskva susmuşdu. Bu yetməmiş kimi, erməni terror təşkilatları həm Qarabağda, həm də ondan uzaqlarda azərbaycanlılara qarşı ard-arda terrorlar təşkil edirdilər və hamısı da cəzasız qalırdı. Həm Dağlıq Qarabağda və Ağdamda, həm də Bakıda xüsusi vəziyyətin tətbiqindən sonra hadisələr bir müddət səngidi. 1989-cu ilin yayında aldığımız bir xəbər yenidən ocağın gurlamasına səbəb oldu. Azərbaycan tərəfinin sakitləşdiyini güman edən Moskva gizli planını işə salmaq istəyirdi. SSRİ Ali Sovetinin Dağlıq Qarabağ üzrə xü-

susi komissiyası yaradılmışdı. Bizə məlumat çatdırıldı ki, məşhur ukraynalı yazıçı Oleynikovun sədrliyi ilə yaradılan həmin komissiya iyulun sonlarında Qarabağa gələcək və onların verəcəkləri təklif əsasında SSRİ Ali Soveti DQMV-nin Ermənistanın tərkibinə verilməsini qanunlaşdıracaq. Burada qeyd etməyi lazım bilərəm ki, ölkədə yaranan nisbi sabitlik fonunda Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin (AXC) Təşəbbüs Qrupu yaradıldı və iyulun 16-da Təsis Konfransı keçirilərək, AXC təsis edildi. Məhz aldığımız xəbərlə bağlı AXC sədri Əbülfəz Elçibəyə şəxsən məlumat verdikdən sonra, təşkilatın bir neçə üzvü ilə birgə Şuşaya gəldik. Çox böyük çətinliklə iyulun 26-da Oleynikovla əvvəl yerli əhali ilə görüş keçirilən Şuşa Mədəniyyət Sarayında, sonra isə Şuşa rayon XDS İcraiyyə Komitəsinin binasında görüşmək imkanı qazandıq. Həmin görüşdə Şuşa rayon İcraiyyə Komitəsinin sədri Mikayıl Gözəlov, AXC sədri Əbülfəz Elçibəy, AXC İdarə Heyətinin üzvü Nəcəf Nəcəfov və mən iştirak edirdik. Şəxsən iştirak etdiyim bir neçə saatlıq görüşdə Oleynikov da etiraf etdi ki, məqsəd Qarabağın Ermənistanla verilməsini rəsmiləşdirməkdən ibarətdir. Həmin görüşdə

Oleynikov belə bir qərarı imza atmayacağına bizi əmin etdi və sözünü "burda qan görərim, bu qana səbəbkar ola bilmərəm" fikri ilə tamamladı. Artıq bu fakt Moskvanın niyyətini çıpaqlığı ilə ortaya qoymuş oldu və nəticədə, həm Bakıda, həm də regionlarda xalq hərəkatının yeni mərhələsi alovlandı. Xalq hərəkatının əsas aparıcı qüvvəsi olan AXC-nin daxilində məqsədli şəkildə yaradılan ikitərəfli, açıq-aşkar idarə olunan bir plan kimi diqqəti çəkirdi. Yalnız hadisələrin sonrakı inkişafı və əldə etdiyimiz bir sıra məlumatlar təşkilata SSRİ DTK-sının xüsusi hazırladığı adamların salındığını və həmin adamlar vasitəsilə həm Bakıda, həm də regionlarda vəziyyəti nəzarətdə saxladığını ortaya qoydu. Bu haqda, ötən yazılarımda "Səs" qəzetinin oxucularına ətraflı məlumat verdiyimi nəzərə alaraq, təkrara yol verib, vaxt almağa lüzum görmürəm. Beləliklə, artıq həm Dağlıq Qarabağ münaqişəsini, həm də Bakıda və regionlarda getdikcə güclənən xalq hərəkatını nəzarəti əlinə alan SSRİ rəhbərliyi bütün vasitələrlə Azərbaycan xalqının gözünü qorxutmaq, ermənilərin istəklərini reallaşdırmaq, ya da bu münaqişəni irinli yaraya çevirib, bölgədə təsir və təzyiqlə rıçaq kimi əldə saxlamaq ssenarisini asanlıqla reallaşdırmağa başladı. 20 Yanvar qırğınından sonra xalqın geri çəkilməyini düşünən imperiya rəhbərləri çox keçmədi ki, yanıldığını anladı. Artıq tarixi zərurət olaraq, dağılmaq zorunda qalan SSRİ başbilənləri İttifaqın yoxluğu şəraitində, Qafqazın mühüm region kimi əldən çıxarmaması naminə yeni planlar hazırladılar. Erməniləri ürəkəndirmək, savaşı davam etdirmələrinə nail olmaq məqsədilə Rusiya prezidenti B.Yeltsinin Qazaxıstan Prezidenti N.Nazarbayevlə Xankəndiyə səfər etmələri, münaqişənin yeni, daha qanlı mərhələyə keçməsinə şərait yaradı. B.Yeltsinin protokol razılaşmasının şərtlərini pozaraq, Xankəndidə Azərbaycan Təşkilat Komitəsinin binasına deyil, vilayətin "Obkom" binası kimi tanınan keçmiş partiya komitəsinin, artıq Dağlıq Qarabağ separatçılarının zəbt etdiyi binaya getməsi, burda separatçılarla qapalı danışıqlar aparması, eləcə də, yerli azərbaycanlılarla əvvəlcədən Xocalı şəhərində razılaşdırılmış görüşdən imtina etməsi münaqişənin yeni, daha qanlı mərhələyə keçəcəyindən xəbər verirdi.

Təhmasib Novruzov,
1989-92-ci illərdə AXC Ali Mclisinin üzvü,
"Azadlıq Hərəkatçıları"
İctimai Birliyinin sədri

Parlament seçkiləri YAP-la müxalifətin fərqini göstərdi

2020-ci il YAP-ın tükənmiş müxalifət üzərində növbəti möhtəşəm qələbəsi

9 fevral parlament seçkiləri yüksək səviyyədə başa çatdı. Seçkilərin belə yüksək səviyyədə keçməsi üçün Azərbaycan dövləti mümkün olan hər bir şeyi etmişdir. Çünki hər bir demokratik ölkənin ictimai-siyasi həyatındakı ən mühüm hadisələrdən biri seçkilərdir və seçkilərin ədalətli, şəffaf, azad şəraitdə keçirilməsi həmin ölkədə cəmiyyətin demokratik mühitinin yüksək olmasını təsdiqləyir. Bu da, bir real faktordur ki, bu gün Azərbaycanda vətəndaşların seçki hüquqları yüksək səviyyədə təmin olunur. Ümmiyyətlə, hər dəfə seçki keçirilərkən, Azərbaycan dövləti və xalq sanki bir hesabat verir. Yeni ötən illərdə qazanılmış uğurlar, nailiyyətlər yenidən yada salınır və qiymətləndirilir.



proseslər getdikcə kəskinləşməyə başlayıb. Bir tərəfdən radikal "lider"lər bəyan edirlər ki, bəs seçki qurtarsa da, biz qalib gələcəyik, digər tərəfdən isə, əsassız ittihamlar və böhtan deməkdən usanmırlar. Ən gülcünc hal isə odur ki, bu bədbəxtlər, həmişə o qədər xam xəyallarla yaşayıblar ki, indi də adət etdikləri verdişdən əl çəkə bilmirlər. Lakin baş verən proseslər onu göstərir ki, dağıdıcı müxalifətdən başqa şey də ummaq olmaz. Çünki bütün seçkilərdə olduğu kimi, bu seçkilərdə də radikal müxalif partiya namizədləri ölkədə yaradılmış demokratik şəraitdən yararlanmaq və seçicilərin etimadını qazanmağa çalışmaq əvəzinə, məğlubiyyətlərinə həmişə əvvəldən bəhanə axtarmaqla məşğul olublar. Elə buna görə də, böyük məğlubiyyətlə üzləşən radikal müxalifət düşərgəsinin təmsilçiləri, adətləri üzrə, yenə də uğursuz şəkildə seçkilərin nəticələrinə kölgə salmağa çalışırlar. Ancaq bilmək lazımdır ki, demokratiya seçkilərin ədalətli və şəffaf keçirilməsi ilə bir şəxsin istənilən dairədən lazım olan uğuru qazanmaması ilə ölçülmür. Əgər imzatoqlama kampaniyasının gedişində uğursuzluğa düçar olduğunuz halda, utanmadan yenidən seçkiyə qatılmağınız həyasızlıq deyilmi? Belələrindən soruşmaq lazımdır ki, bir siyasi-ictimai qurumun rəhbəri kimi siz nə etmişiniz ki, indi də havalı-havalı danışırsınız?

Düşərgənin uğursuzluğunun suçu siyasi arenanı tərk etmək istəməyən ənənəvi müxalifət liderlərinin özündədir. Artıq bu həqiqət düşərgənin öz daxilində dərk edilir və ara-sıra dilə gətirilir. Maraqlıdır ki, dağıdıcı müxalifət liderlərinin tənqidi elə düşərgənin öz içindən, liderlərə yaxın şəxslər tərəfindən səslənir. Əsas problem ondadır ki, özlərini müxalifət adlandıran siyasi partiyaların sosial dayaqları tükənib və bu gündən - sabaha güman da qalmayıb. Çünki unudulmuş və udulmuş radikal müxalifət 9 fevral seçkilərində xalq tərəfindən birdəfəlik arxivə atılıb.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

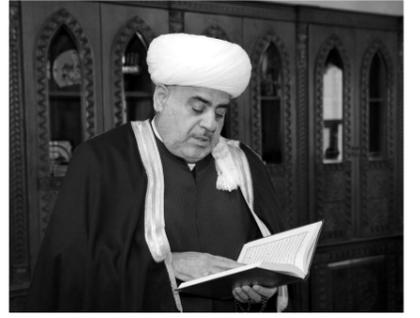
Möhkəm dayaqlara söykənən xalq-iqtidar birliyi

Bütün uğurlar, məhz möhkəm dayaqlara söykənən xalq-iqtidar birliyindən irəli gəlir. Azərbaycanda xalqla iqtidarın elə bir birliyi var ki, heç kim, heç bir qüvvə bu sabitliyi pozmaq, bu birliyi sarsıtmaq gücündə və qüdrətində deyil! Xalqımız da yaxşı bilir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi kursun alternativini yoxdur! Azərbaycanda ictimai-siyasi durum sabit olduğu qədər də fəaldır və ölkədə davamlı hal olan sosial-iqtisadi inkişafa adekvat olaraq, demokratik dəyərlərin də ən müasir prinsipləri əsasında möhkəmlənir və güclənir. Bütün bunlar, bir daha təsdiq edir ki, YAP-ın daim uğur qazanmağa həm mənəvi haqqı, həm böyük xalq etimadı, həm də əsaslı siyasi imkanları var.

Unudulmuş və udulmuş radikal müxalifət

Bütün seçkilərdə unudulan və udulan dağıdıcı müxalifət 9 fevral parlament seçkiləri bitməmiş, artıq düşərgədə ziddiyyətli

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Səudiyyə Ərəbistanına səfərə gedəcək



Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə fevralın 18-də Səudiyyə Ərəbistanına səfərə gedəcək. İdarənin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində QMI sədri KAICIİD Beynəlxalq Dinlərarası və Mədəniyyətlərəsə Dialoq Mərkəzinin Direktorlar Şurasının 21-ci sessiyasında iştirak edəcək. Üzvü olduğu doqquz nəfərlik Direktorlar Şurasının sessiyasında çıxış edəcək QMI sədri Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Bakı Beynəlxalq Dinlər və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzinin (BCIC) təşkilatçılığı ilə 2020-ci ilin payızında Macarıstanda keçiriləcək irimiqyaslı beynəlxalq konfrans barədə Şura üzvlərini məlumatlandıracaq.

2019-cu ildə Dünya dini liderlərinin II Bakı Sammitində yaxından iştirak edən KAICIİD-in baş katibi Feysal bin Muammara, habelə Direktorlar Şurasının üzvü Məhəmməd Sammaka fəal iştiraklarına görə xüsusi minnətdarlığını ifadə edəcək QMI sədrinin yaxın dövr ərzində BCIC-in yeni mühüm addımlar atmağa hazırlaşdığını və mərkəzin xətti ilə cari il ərzində Azərbaycanda keçiriləcək müxtəlif yerli və beynəlxalq tədbirlərdə dinlər və sivilizasiyalar arasında əməkdaşlıq ideyalarının davamlı təbliğinin prioritet olacağını Şura üzvlərinin diqqətinə çatdıracağı nəzərdə tutulur. Dünyanın aparıcı dini konfessiyalarının nümayəndələrindən ibarət olan Direktorlar Şurasının sessiyasında iştirak edən QMI sədri A.Paşazadə beynəlxalq və regional əhəmiyyətli mühüm hadisələrə dair müzakirələrə qatılacaq. Səudiyyə Ərəbistanına səfəri çərçivəsində QMI sədrinin Krallığın rəsmiləri ilə görüşləri nəzərdə tutulur.

Ekspert: "İlham Əliyevlə müqayisədə Paşinyan dünya siyasətçilərinin ən aşağı kateqoriyasına daxildir"



Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktor müavini Darya Qrevtsova AZƏRTAC-ın müxbirinə bildirib.

D.Qrevtsova vurğulayıb ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bir neçə dəfə Nikol Paşinyanın səhvlərini tutub. O, qeyd edib: "O, bunu Stalinin heç də Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın tərkibinə vermədiyini və Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkibində qalacağını təsdiq etməklə etdi. Həmçinin İlham Əliyev Şaumyan rayonunun sovet dövründə Dağlıq Qarabağa məxsus olması barədə Paşinyanın iddiasını da ifşa edib. O, qeyd edib ki, bu rayon heç vaxt Dağlıq Qarabağın tərkibində olmayıb. Hətta Nikol Paşinyan tələsik və çəsqin vəziyyətdə öz səhvini etiraf etməli olub".

Ekspert vurğulayıb ki, bu cür mötəbər tədbirlərdə faktlarla bağlı səhvlərə yol verilməsi tamamilə qəbul ediləməzdir. O, əlavə edib: "Hər hansı lider bir dəfə səhvə yol verə bilər, lakin bütün dünya arenası qarşısında, mühüm siyasi diskussiya zamanı, dünya təhlükəsizliyi üzrə əsas tədbirdə bunu etmək sadəcə bağışlanmazdır. Bu, onu göstərir ki, İlham Əliyevlə müqayisədə Paşinyan dünya siyasətçilərinin sadəcə başqa, ən aşağı kateqoriyasına daxildir. İlham Əliyevin MDBMI-də aldığı yüksək təhsil və ümumilikdə, Rusiya diplomatik məktəbi ona imkan verdi ki, Nikol Paşinyanın, sözün əsl mənasında, kürəyini yerə vursun.

Klaus Junior: "Dünyada ən çox nümunə göstərilən multikulturalizm modeli Azərbaycandadır"

Mən araşdırmaçı kimi bir çox ölkələrin multikulturalizm modeli haqqında məlumatlarla tanış olmuşam. Bu istiqamətdə araşdırmalarımı davam etdirdikcə Azərbaycan haqqında xeyli maraqlı məlumatlara rast gəldim. Gördüm ki, dünyada ən çox nümunə göstərilən multikulturalizm modeli Azərbaycandadır. Bu səbəbdən də Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən X Beynəlxalq Multikulturalizm Qış Məktəbi layihəsinə qoşulma qərarına gəldim. Bu fikirləri AZƏRTAC-ın bölgə müxbirinə müsahibəsində Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən X Beynəlxalq Multikulturalizm Qış Məktəbi layihəsinin Braziliyadan olan iştirakçısı Klaus Junior söyləyib.



Gəncədə avtobusun vurduğu piyada ölüb

Gəncədə ölümlə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisələri baş verib. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirlər ki, Gəncə şəhərinin Nizami küçəsində yolu keçən şəhər sakini Eldar Abbasov "Niva" markalı avtomobilin vurduğu "İsu-zu" markalı xətt avtobusu ilə vurulub.

Piyada aldığı xəsarətlərdən hadisə yerində ölüb. Kəpəz rayonunun Hacı-kənd qəsəbəsi ərazisində Gəncə şəhər sakini Cəlal Mustafayev idarə etdiyi "Niva" markalı avtomobilin yolun kənarındakı hasara vurub. Nəticədə sürücü aldığı xəsarətlərdən hadisə yerində ölüb. Hər iki hadisə ilə bağlı araşdırma aparılır.



İctimai-siyasi xadim, publisist

*Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Nəriman Nərimanovun
150 illik yubileyi qeyd olunacaq*

Son illər Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar Azərbaycan dövlətinin inkişafına, onun sosial-iqtisadi bazasının yüksəlməsinə, regionların sosial-iqtisadi inkişafına, insanların rifah halının yüksəldilməsinə və s. yönəlib. Bu sərəncamlar dövlətin təməlinin möhkəmlənməsinə, Azərbaycanın dünyaya inteqrasiya tempinin artmasına töhfələrini verir.

Prezidentin verdiyi sərəncamlar sırasında Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin keşiyində duran və onun inkişafına ömrünü həsr edən ziyalıların yubiley mərasimlərinin keçirilməsi, fəxri ad və mükafatların verilməsi də xüsusi yer tutur. Bu günlərdə Prezident İlham Əliyevin Nəriman Nərimanovun 150 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Sərəncamı da mədəniyyətimizə, ədəbiyyatımıza göstərilən diqqətin daha bir təzahürüdür. Məşhur yazıçı, dramaturq, publisist və maarifçi kimi Azərbaycan ədəbiyyatının qabaqcıl ideyaları və demokratik fikirlərlə zənginləşməsində böyük rol oynamış Nəriman Nərimanov dramaturgiyası Azərbaycan teatrının inkişafına dəyərli töhfələr vermişdir. Milli bədii nəsr tarixində də özünəməxsus layiqli yer tutan vətənpərvər ədib, həmçinin ciddi və aktual publisistika nümunələrinin müəllifi olaraq tanınmışdır.

Nəriman Nərimanovun XX əsr Azərbaycan tarixində əhəmiyyətli iz qoymuş ictimai-siyasi fəaliyyəti məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin nüfuzu və qətiyyəti sayəsində layiqli qiymətini alaraq bütöv şəkilə doğma xalqa çatdırılmışdır. Nəriman Nərimanovun 100 və 125 illik yubileylərinin təntənə ilə qeyd edilməsinin, Bakıda əzəmətli abidəsinin ucaldılmasının və ev-muzeyinin yaradılmasının, həmçinin ölkəmizin hüduqlarından kənarada xatirəsinin əbədiləşdirilməsinin təşəbbüskarı Ümummilli Lider Heydər Əliyev olmuşdur.

Sərəncama əsasən, Azərbaycanın görkəmli yazıçısı, dövlət və ictimai-siyasi xadimi Nəriman Nərimanovun anadan olmasının 150 illiyinin qeyd edilməsinin təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə birlikdə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla yubileyinə dair tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirəcək.

1870-ci ilin aprel ayında dünyaya gəlmiş ziyalı Azərbaycanın həyatında əhəmiyyətli dərəcədə rol oynayaq milli ideoloji fəaliyyəti ilə xalqın iradəsini əks etdirmək gücünə malik şəxsiyyət kimi tarixə düşüb. Tbilisi şəhərində dünyaya göz açan Nəriman Nərimanov yoxsul bir ailədə anadan olmasına baxmayaraq, təhsilə maraq göstərərək, qardaşından, əmisindən yazıb-oxumaq öyrənir. Azərbaycan ədəbiyyatı ilə də ilk dəfə həmin illərdə tanış olub. Bu marağın nəticəsi olaraq 1882-ci ildə Qori şəhərindəki Zaqafqaziya Müəllimlər Seminariyasına daxil olur. Seminariyada oxuduğu illərdə, o, Azərbaycan, rus və Avropa ədəbiyyatı klassiklərini həvəslə öyrənməyə başlayır. Onun ilk qələm təcrübəsi də, məhz həmin illərə təsadüf etmişdir. Ziyalının



tərcümeyi-halını göstərən mənbədə qeyd olunur ki, 1890-cı ildə gimnaziyanı bitirdikdən sonra Tiflis quberniyasının Borçalı qəzasının Qızılcacılı kəndinə müəllim vəzifəsinə təyin olunur. Gimnaziya müəllimlik fəaliyyəti ilə kifayətlənməyən Nəriman Nərimanov Bakıda geniş ictimai-siyasi fəaliyyətə başlayır, tez-tez müşavirələr keçirir, daha aktual mövzu olan vətənpərvərlik, maarifləndirmə və s. kimi problemlər haqqında çıxışlar edir. Bunlarla yanaşı, Nərimanov dərslilər tərtib edir, bədii əsərlər və məqalələr yazır. Nərimanovun Azərbaycan dilinin qrammatikası, ruslar üçün Azərbaycan dili və azərbaycanlılar üçün rus dili dərsliləri, məhz həmin dövrdə yaranmış və müəllimlərə çox böyük fayda vermişdir. Həmin illərdə Nəriman Nərimanov "Təzə xəbərlər" adlı qəzet, "Sovqat" və "Məktəb" adlı jurnallar nəşr etmək haqqında məsələ qaldırır. Bir il müddətində burada müəllim işləyən ziyalı 1891-ci ildə daha qaynar nöqtəni seçir, Bakıya gələrək fəaliyyətini genişləndirir. Belə ki, Nəriman Nərimanov Bakıda müsəlman kütlələri üçün ilk xalq qiraət-xana-kitabxanasını təşkil edir. Bununla yanaşı, ziyalı dövrün ictimai mahiyyət kəsb edən məsələlərinə diqqəti yönəldərək biri-birinin ardınca geniş məzmun kəsb edən "Nadanlıq", "Şamdan bəy", "Nadir Şah", "Bahadır və Sona" kimi ədəbi əsərlər yazaraq Azərbaycan ədəbiyyatının mükəmməl nümunələrini yaradır. Bununla kifayətlənməyən dramaturq rus ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi N.V.Qoqolun "Müfəttiş" komediyasını Azərbaycan dilinə tərcümə edir. Geniş və şəxli yaradıcılıq yolu keçən Nəriman Nərimanov istedadını üzə çıxarmaqla yanaşı, onun şəxsi keyfiyyətlərini, eləcə də, vətənpərvərlik mövqeyini ortaya qoyur. Həmin illərdə Azərbaycan və rus dillərini öyrənənlər üçün dərslilər tərtib edir. Dünyagörüşünü artırmaq, təhsilini yüksəltmək məqsədi ilə 1908-ci ildə Nəriman Nərimanov Odessadakı Novorossiya Universitetinin tibb fakültəsinə daxil olur. Universiteti bitirib Bakıya gəlir və burada şəhər xəstəxanasında həkim işləməyə başlayır.

Qeyd edək ki, Odessa həyatı Nərimanov üçün inqilabi məktəb olur. Bakı N. Nərimanovun inqilabi və ədəbi fəaliyyətinin yeni mərhələsi üçün geniş bir məkana çevrilir. O, burada özünə yaxın silahdaşlar toplayır, "Hümmət" təşkilatının işində yaxından iştirak edir, siyasi və ədəbi mövzularda məqalələr yazır, mühazirələr oxuyur. 1906-cı ildə birinci Zaqafqaziya müsəlman müəllimləri qurultayının hazırlan-

masına və keçirilməsinə rəhbərlik edir.

1909-cu ilin əvvəllərində Nərimanov partiyanın tapşırığı ilə Tbilisiyə getmiş, həmin ilin martında burada inqilabi təbliğat üstündə həbsə alınmışdır. Yeddi ay Metex qalasında saxlandıqdan sonra iki il müddətinə Həştərxana sürgün edilir. O, Həştərxanda da qızğın surətdə ictimai-siyasi fəaliyyətlə məşğul olur.

1913-cü ildə Bakıya qayıdan Nəriman Nərimanov fəhlələr arasında təbliğatla məşğul olur. O, 1913-cü ildə Azərbaycan bolşevikləri və inqilabi hərəkatın vəziyyəti haqqında çıxış etmək üçün Moskvaya çağırılır. Leninin təklifi ilə, o, Xarici İşlər Komissarlığının Yaxın Şərq şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin edilir. Artıq 1917-ci ildə Nəriman Nərimanov "Hümmət" Təşkilatı Mərkəzi Komitəsinin sədri və RSDF(b)P Bakı Komitəsinin üzvü, "Hümmət" qəzetinin baş redaktoru təyin edilir. 1913-cü ildə Bakıya qayıdan Nəriman Nərimanov Qaraxəhər xəstəxanasında həkimlik edir. O, ədəbi fəaliyyətini də davam etdirir, "Pir", "Bir kəndin sərgüzəşti" hekayələrini yazır.

1918-ci ilin martında Nərimanov Bakı Sovetində şəhər təsərrüfatı üzrə xalq komissarı təyin olunur. Həmin ilin iyun ayında ağır xəstəliklə əlaqədar olaraq Həştərxan şəhərinə müalicəyə göndərilir. Sağlamlığı bərpa olunduqdan sonra şəhərdə bir sıra partiya orqanlarında fəaliyyətini davam etdirir. Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qələbəsinə sonrakı Nərimanov Azərbaycan inqilab Komitəsinin sədri, sonra isə Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Sovetinin sədri vəzifəsində işləyir. O, 1919-cu ildə Moskvaya çağırılaraq RSFSR Xalq Xarici İşlər Komissarlığında Şərq məsələləri üzrə xalq komissarının müavini vəzifəsinə təyin edilir. 1920-ci il aprel 27-də, Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qələbəsinə sonrakı Nərimanov Azərbaycan SSR XKS-nin sədri seçilir. Nərimanov Azərbaycanda XKS-nin sədri kimi özünün bütün qüvvəsini fəhlə sinfi ilə kəndlilərin ittifaqını möhkəmlətməyə sərf edirdi.

Nərimanov 1925-ci ildə müəmmal şəkilə həyatının dəyişmiş və Kremlin divarları önündə dəfn edilmişdir. Azərbaycan da Nərimanovun fəaliyyəti tədqiq olunur, onunla bağlı film istehsal olunaraq, nümayiş etdirilir. Nəriman Nərimanovun fəaliyyətini əks etdirən tarixi-bioqrafik film də xalqımızın görkəmli oğlu, Azərbaycan Xalq Komissarları Sovetinin sədri, dövlət xadimi, gözəl həkim, yazıçı və dramaturq Nəriman Nərimanovun həyat və yaradıcılığı öz əksini tapır.

**Zümrüd
BAYRAMOVA**

Fövziyə Zuari: "Digər müsəlman ölkələrindən fərqli olaraq Azərbaycanda qadınlara yüksək status verilib"

Filmin ideyasını Azərbaycan səfirinə təqdim etdik və səfir bu ideyanı müsbət qarşıladı. Beləliklə, filmin çəkilişi üçün Azərbaycana getdik və həqiqətən də bu səfər hər birimiz üçün gözəlməz və gözəl sürpriz oldu. Ölkənizə heyran olduq. Bu fikirləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Parisdəki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində premyerası keçirilən "Azərbaycan-sivilizasiyaların kəsişməsində" sənədli filminin nümayişindən sonra bu filmin təşəbbüskarı, rejissoru, eləcə də Beynəlxalq Frankofoniya Təşkilatının dəstəyi ilə yaradılmış Qadın Frankofon Yazıçılar Parlamentinin sədri Fövziyə Zuari söyləyib.



Bildirib ki, ölkədə bütün sektorlarda qadınların olmasına heyran olub. Cəmiyyətdə qadınların xüsusi yeri olması sevindiricidir. "Ölkənizdə bütün sektorlarda qadınlarla rastlaşdıq. Bu elə ilk andan məni valeh etdi. Xüsusilə də etnik və dini icmalar arasındakı münasibətlərə heyran oldum. Azərbaycan dünyəvi ölkədir və dünyəviliyi çox qiymətləndirirəm. Azərbaycanda qadınların öz hüquqlarını yaşadıklarının şahidi oldum və buna çox sevindim.

Tunisdən-ərəb ölkəsindənəm. Çox təəssüflər olsun ki, nə mənim ölkəmdə, nə də digər ərəb ölkələrində sizdə gördüyümüz mühit yoxdur. Digər müsəlman ölkələrində sizdəki kimi qadınlara yüksək status verilməyib",-deyə F. Zuari diqqətə çatdırıb. "Azərbaycan-sivilizasiyaların kəsişməsində" sənədli filmini dostu rejissor Bualem Gueritli ilə birlikdə hazırladıqlarını bildirib. F. Zuari ölkəmizə səfəri ilə bağlı xoş təəssüratlarından söz açıb. Qeyd edib ki, ölkəmlə bağlı xoş xatirələri var. Film haqqında eşidənlər və ona baxanların hər biri Azərbaycana gedəcəklərini bildiriblər.

"The Korea Post" qəzeti Xocalı soyqırımından yazır

Cənubi Koreyanın "The Korea Post" qəzetində "Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü fonunda azərbaycanlılara qarşı törədilmiş soyqırımı" sərəlvhəli məqalə çap olunub.

AZƏRTAC xəbər

verir ki, məqalədə 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı birləşmələrinin bütün beynəlxalq hüquq normalarını pozaraq Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşən Xocalı şəhərindəki mülki insanlara hücum etdikləri yazılıb. Bildirilib ki, soyqırımı nəticəsində 613 mülki sakin, o cümlədən 63

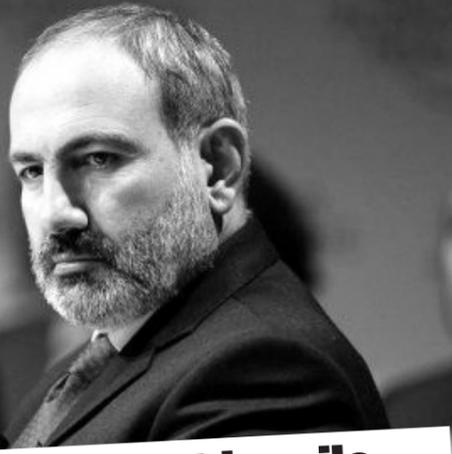
uşaq, 106 qadın, 70 qoca öldürülüb. İnsanlara qarşı işğəncələr verilib, başları kəsilib, gözləri çıxarılıb, diri-diri yandırılıb. Şəhər yerlə-yeksan edilib, evlər və sosial infrastruktur tamamilə dağıdılıb və yandırılıb.

Qeyd olunub ki, Ermənistan respublikasının rəhbərliyinin hazırladığı soyqırımını Ermənistan silahlı qüvvələri, habelə Dağlıq Qarabağdakı erməni terrorçuları, keçmiş SSRİ-nin Xankəndidəki hərbi hissəsi birgə təşkil edib. Nazi faşistlərdən fərqli olaraq Xocalı soyqırımını törədənlər mülki şəxslərə qarşı törətdikləri cinayətkar əməllərinə haqq qazandırmamağa çalışıblar. Ermənistanın sabiq prezidenti, Xocalı soyqırımını işi-rakçısı Serj Sarkisyanın "Xocalıdan əvvəl azərbaycanlılar düşündükdülər ki, ermənilər mülki insanlara əl qaldırmazlar. Amma biz bu stereotipi sındıra bildik" fikri məqalədə əksini tapıb.

Bildirilib ki, həmin günlərdə "Sunday Times", "Financial Times", "Times", "İzvestiya", "Le Monde", "Cruel L'Eveneman" kimi nüfuzlu nəşrlər Xocalıda baş verən dəhşətli hadisələr barədə məqalələr çap ediblər.

"The Korea Post" qəzetində çap olunan məqalədə Xocalıda baş verənlərin müvafiq beynəlxalq sənədlərə əsasən soyqırımı aktı olduğu, Xocalı faciəsinin Holokost, Xatın, Lidisa, Oradur, Srebrenisa soyqırımından heç bir fərqi olmadığını vurğulanıb. Yazıda "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası nəticəsində dünya ictimaiyyəti arasında Xocalı soyqırımı haqqında beynəlxalq humanitar hüquq və insan haqları pozuntusu kimi global məlumatlılığın artdığı, bir neçə beynəlxalq təşkilatın, bəzi ölkələrin parlamentlərinin və ABŞ-ın 22 ştatının Xocalı soyqırımını tanıdığı və pislədiyi bildirilib.

Nəinki Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, eləcə də Azərbaycanın Xarici İşlər Naziri Elmar Məmmədyanın ermənilərin baş nazirinin ifadələrinə gülüşü Ermənistan mətbuatında xüsusi rezonansa səbəb olub. Hətta erməni mətbuatı yazır ki, Paşinyan öz mikroinqilabı haqqında həvəslə danışdığı gülüş, istehza doğurub.



Paşinyan əzab və sıxıntıları ilə Azərbaycan Prezidentinin hədəfində

Qeyd olunur ki, bu dəfə erməni baş nazirinin popluzmı işə yaramadı. Heç şübhəsiz ki, ermənilər özləri belə Paşinyanı acizlikdə, gülüş hədəfinə çevrilməkdə günahlandırır və baş nazirin düşdüyü acınacaqlı durumdan narahatlıqlarını da gizlətmirlər. Bir növ, erməni baş nazirinin məğlubiyyətini açıq şəkildə etiraf edirlər.

Paşinyanın öz kreslosunda belə özünə yer tapa bilmədiyini yazan erməni mətbuatı qeyd edir ki, gülünc bir duruma düşməsinə onun özü həm icazə, həm də rəvac verdi. Münhendə hər iki ölkə rəhbərinin görüşü zamanı erməni baş nazirinin düşdüyü durumu utandırıcı səhnə adlandıran, ümumilikdə erməni xalqının, Ermənistanın məğlubiyyəti hesab edən ermənilərin sıxıntısı ölkənin kütləvi informasiya vasitələrində öz əksini tapır. Həmin informasiya vasitələri kimin diktə etdiyini, kimin isə təslim olduğunu yazaraq, əslində, Azərbaycan Prezidentinin üstünlüyünü, diplomatik qələbəsini etiraf edirlər. Etiraf edirlər ki, erməni baş naziri özünü idarə edə bilmirdi, daim həyəcanlı bir hərəkətdə olur, dərslərini öyrənməmiş tələbəyə oxşayır, tamaşaçılar üçün də, sadəcə gülməli bir xarakter alırdı. Xüsusilə vurğulanır ki, lazımı təhsil və psixoloji keyfiyyətlərə sahib olmayan bir insanın bir milləti təmsil etməsi çox ayıbdır.

Ermənistan mediası etiraf edir ki, Azərbaycan tərəfi BMT tərəfindən qəbul olunan və on illərdir təkrarlanan qətnamələrdən məhərtlə istifadə edir. Etiraf edir ki, bu qətnamələr Azərbaycanın haqlı olduğunu sübut edir və məhz buna görə də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Münhendə həm haqlı tərəf idi, həm də növbəti dəfə Paşinyan, ermənilər, Ermənistan dövləti üzərində mükəmməl diplomatik qələbəsini qazandı. Bu isə o deməkdir ki, Münhendə Paşinyan məğlub duruma düşüb və bunu da bütün erməni ictimaiyyətinin çox yaxşı başa düşdüyü işğalçı ölkənin mətbuat səhifələrində açıq-aydın görünür.

Ermənilər Paşinyanın hazırlıq görmədiyini, daha doğrusu hazırlıqsız olduğunu açıqca bildirirlər. Mövcud işə olunmaları faktını ermənilərin əlində olan, onlara xidmət belə edən bəzi xarici mətbua orqanlarda gizlətmir və açıq şəkildə etiraf edirlər. Etiraf edirlər ki, erməni baş nazir hər dəfə olduğu kimi, yenə də, "Ermənistan, Dağlıq Qarabağ və Azərbaycan xalqları bir yerdə məsələnin həllini müzakirə etməlidir" deyərək eyni sözü təkrarlamaqla kifayətlənirdi və çarəsizliyi də göz qabağında idi. Bu fikirlərinin, əvvəla məntiqsiz olduğu, mənasız səsləndiyi dərhal hiss olunurdu, digər tərəfdən də Paşinyanın başqa bir sözü, fikri olmadığı tam aydın şəkildə görünürdü" deyərək, ermənilərə məxsus media etiraf etmək məcburiyyətində qalıb. Bu məcburiyyət isə onlara, "Paşinyanın öz nöqtəyi-nəzərində nə düşüncə, nə də məzmun yoxdur", deməkdən başqa yol qoymadı.

Artıq açıq-aşkar hiss olunur ki, Paşinyanın təkə Ermənistanda deyil, ümumiyyətlə, erməni diasporası arasında da zərrə qədər nüfuzu qalmadı və elə özləri də onu gülüş hədəfinə çeviriblər. Hər dəfə öz liderlərini

şirdən, milçəkdən fil düzəldən erməni toplusu artıq onun popluzmını qlobal şəkildə etiraf edirlər. Etiraf edirlər ki, mikroinqilabları, pafoslu danışmaları, mənəm-mənəmliyi yalnız elə Ermənistanda keçərlidir. Yaxud onun Ermənistan vətəndaşlarını sən demə ələ salaraq özünə inandıracağı, yalançılığı, əslində isə boş bir heç olduğu Münhendə öz sübutunu tapdı. İndi ermənilər, erməni lobisi, onun mediası Paşinyanın Ermənistan sərhəddindən kənarında bir heç olduğunu açıq şəkildə bildirirlər.

Ermənilər tarixçilərin və təbliğatçıların sözlərini, hap-gopunu bir kənara qoyaraq qeyd edirlər ki, danışmalar zamanı Azərbaycan Prezidentinin tələbləri yenidən səsləndiyi halda Paşinyan eyni sözləri dəfələrlə təkrarlamaqla məşğul oldu. Dərsinə hazırlıqsız bir şagird kimi özü ilə gətirdiyi kitab-dəftəri ilə də Azərbaycan Prezidentinə "imtahan" verə bilmədi. Əvvəzində isə, ölkə başçısının ona çox yaxşı dərs keçdiyini bildirir. Qeyd olunur ki, rəsmi Bakı Qarabağı Azərbaycanın bir hissəsi hesab edir və Prezident İlham Əliyev azərbaycanlıların Şuşaya və digər yaşayış məntəqələrinə qayıtlarını, ərazilərin qaytarılması, qaçqınların Qarabağda məskunlaşdırılmasını tələb etdiyi halda, Paşinyan, bu gözlər qarşısında özünü

daha yaxşı göstərmək üçün arxa planda sülh göstərçini kimi davranmağa çalışırdı. Bu mənzərəni ermənilər özləri üçün çox təhlükəli hesab edirlər və bu mənada haqlıdırlar da. Çünki, onlar şəxsən Azərbaycan Prezidentinin uzaqgörənliyi, iradəsi, bilik və bacarığı, şəxsi keyfiyyətləri və nəhayət rəhbərliyi ilə Azərbaycan tərəfinin ən yaxın zamanda əldə edəcəyi qələbəni aydın şəkildə görürlər.

İnam HACIYEV



nin rəhbərləri, iqtisadçı ekspertlər və KİV nümayəndələri iştirak edib.

Konfransda rəqəmsal iqtisadiyyat, rəqəmsal valyutalar, elektron ticarət, rəqəmsal transformasiya, ağıllı şəhər və digər əlaqəli mövzular üzrə maraqlı çıxışlar, plenar məruzələr və panel müzakirələri yer alıb.



Macar ekspert: "Münxendə keçirilən diskussiya Ermənistan tarixində qara gün oldu"

Otən şənbə günü Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Prezident İlham Əliyev və baş nazir Nikol Paşinyan arasında debatlar Ermənistan tarixində qara gün oldu. Bu barədə AZƏRTAC-a Macarıstanın Dunayvaroš Universitetinin tədqiqatçısı Oleksandr Boyko bildirib.

Ukraynada dünyaya gələn və böyüyən, bu səbəbdən keçmiş SSRİ-də baş verən proseslərə heç də biganə olmayan ekspert postsovet məkanında liderlərin və digər nümayəndələrin çıxışlarını diqqətlə izləyir. Boyko Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə həsr edilmiş paneli konfransın ən maraqlı hadisəsi adlandırdı. O deyib: "Açıq-aşkardır ki, bu paneldə müzakirə daha gərgin keçdi. Tərəflər problemlə bağlı və onun həlli üzrə öz fikirlərini ifadə etdilər. Azərbaycan liderinin çıxışında çoxillik təcrübə özünü göstərdi. Bunu öz inqilabları haqqında (sülh və ya qeyri-sülh, mikro yaxud makro) dünyaya car çəkən erməni baş nazir haqqında söyləmək mümkün deyil. Onun fikirləri müzakirə olunan mövzuya aid deyildi. Bu, kimə maraqlı idi ki? Hiss olunurdu ki, Paşinyan bu cür yüksək beynəlxalq podiumlara çıxmağa hazır deyil.

Çar Tıqranın və ya Paşinyanın bəhs etdiyi digər sülalələrin dövrünün münaqişənin həllinə nə dərəcədə dəxli olduğu məsələsinə toxunan Boyko bu fikirlərinin tamamilə yersiz olduğunu vurğulayıb. Həmsöhbətimiz əlavə edib: "Ümumiyyətlə deməliyəm ki, bu cür uzaq zamanlara ekskursiyalar sırf diletantların işidir. Çünki onlar deməyə söz tapırlar və beynəlxalq hüquq çərçivəsində söhbət apara bilmirlər. Adətən, bu cür söhbətləri parkda oturan təqaüdcülər, taks sürücüləri, tumsatanlar aparırlar. Mən Ukraynanın Çerkass vilayətində yaşadığım zaman bunun şahidi olmuşam. Həmin uzaq zamanlara müraciət edən erməni baş nazir də onlardan birinə bənzəyir. Halbuki, söhbəti mövzu ətrafında, məsələnin mahiyyəti üzrə, kənara çıxmadan və auditoriyaya bu cür şübhəli ekskursiyalarla məftun etməyə çalışmadan aparmaq lazımdır. Paşinyanın bir mövzudan digərinə, müasir dövrdən qədim vaxtlara amplituda sıçrayışları onunla yekunlaşdı ki, baş nazir çox danışmasına rəğmən ciddi heç bir şey söyləmədi və bununla da Azərbaycan Prezidentinə dəqiq arqumentli zərbələr endirmək imkanı verdi. Bu səbəbdən Paşinyanın Münxendəki çıxışı Ermənistan üçün müsbət heç bir şey getirmədi. Bu, onun tarixində qara gün oldu".

Yaponiya mətbuatı Münxendə keçirilən müzakirələrdən yazır



Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi mövzusunda keçirilən panel müzakirələr Yaponiya mətbuatının da diqqətindədir. AZƏRTAC xəbər verir ki, Yaponiyanın əsas aparıcı kütləvi informasiya vasitələri, o cümlədən nüfuzlu Kyodo agentliyi, "Nikkei" qəzeti, "47news", "Chunichi", "Shikoku", "Okinawatimes", "Nishinippon", "Tokyo", "Kyoto" kimi xəbər portalları Azərbaycan Prezidentinin və Ermənistan baş nazirinin ilk dəfə keçirilən bu debatına xüsusi diqqət ayırırlar.

Məqalələrdə qeyd edilir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi mövzusunda Almaniyanın Münxen şəhərində keçirilən konfrans çərçivəsində ictimaiyyət qarşısında ilk dəfə müzakirə ediblər. Bildirilir ki, Azərbaycana məxsus olan Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanın nəzarəti altındadır. Debat zamanı Prezident İlham Əliyevin Dağlıq Qarabağın tarixi Azərbaycan ərazisi olduğunu faktlarla bildirməsi xüsusi vurğulanır. Qeyd edilir ki, münaqişənin mərhələli həllini təklif edən Azərbaycan lideri yalnız bundan sonra münasibətlərin normal hal ala biləcəyini diqqətə çatdırıb.

Bakcell beynəlxalq konfransın keçirilməsinə dəstək göstərdi

Bakcell şirkətinin sponsorluğu ilə Bakıda "Rəqəmsal iqtisadiyyat: müasir çağırışlar və real imkanlar" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC), Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Rabitə, Yüksək Texnologiyalar və Nəqliyyat Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin və Bir Yol, Bir Kəmərlər Elm və Texnologiya alyansının təşkilatçılığı ilə təşkil olunan tədbirdə müxtəlif dövlət qurumlarının, nazirliklərin, dünyanın 30-dan artıq ölkəsindən olan universitet və elmi mərkəzləri təmsil edən yüzdən çox tanınmış alim, nüfuzlu universitetlərin rektorları, rəqəmsal iqtisadiyyat sahəsində məşhur alimlər, qeyri-hökumət təşkilatları

Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsinin mühüm yaşayış məntəqələrindən olan Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndinin erməni silahlı dəstələri tərəfindən işğal edilməsindən 28 il ötür.

Qaradağlı kəndinin işğalı Xocalı qətləminə qədər Azərbaycanın yaşadığı ən faciəli hadisə, erməni işğalçı dəstələrinin törətdiyi müdhiş bir qırğın idi. Ermənilər Xocalı soyqırımına son "hazırlığı", həmin qətləmin "baş məşqini", məhz Qaradağlı kəndində keçmişdilər. 28 il əvvəl burada törədilən qətləmin, kənd sakinlərinə verilən işgəncələr 200 ilə yaxın bir müddətdə erməni millətçilərinin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdiyi etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamı, Azərbaycan türklərinə bəslədikləri nifrətin nəticəsi idi.

Qaradağlı kəndi Xocavənd rayon mərkəzindən 13 kilometr Qərbdə, Xocavənd-Xankəndi avtomobil yolunun kənarında, dağətəyi ərəzidə yerləşir. 1988-ci ildə Dağlıq Qarabağda erməni separatçıların baş qaldırdığı vaxt Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndinin də faciəli günləri başladı. Kəndin sakinləri böyüyüb boya-başa çatdıqları doğma yurdun hər qarışı, hər daşı uğrunda mübarizəyə qalxdı, onlarla kənd sakinini ermənilərə qarşı qeyri-bərabər döyüşlərdə şəhid olub. Erməni hərbi birləşmələri həmin dövrdə Xankəndidə yerləşən keçmiş SSRİ Silahlı Qüvvələrinin 366-cı motoatıcı alayının hərbi texnikasının və canlı qüvvəsinin dəstəyi ilə 1992-ci il fevralın 15-dən başla-



yaraq, azərbaycanlılar yaşayan Qaradağlı kəndinə hücumla başlamışdılar. İki gün çəkən ağır döyüşdən sonra yaraqlı ermənilər fevralın 17-də kəndi işğal ediblər. İşğal zamanı kənd tamamilə dağıdılıb, dinc, əliyalın əhaliyə, günahsız uşaqlara, qadınlara və qocalara amansızcasına divan tutulub.

Kənddə olan 104 nəfər sakinə 54-ü, 14 nəfər əsgərdən 12-si əzab və işgəncələrlə öldürüb, insanlar diri-diri torpağa basdırılıb. Öldürülənlərdən 10-u qadın, 8-i uşaq idi. 2 ailənin hər birindən 4 nəfər şəhid olub, 42 ailə başçısını itirib, 140-a yaxın uşaq yetim qalıb. Kəndin Bəylik bağı adlanan ərəzində 23 sakin erməni cəlladları tərəfindən güllələndi, əksəriyyəti yaralı halda diri-diri silos quyusunda basdırıldı. İşğal nəticəsində Qaradağlı kəndində 200 ev, 1 mədəniyyət evi, 320 şagird yerlik orta məktəb binası, 25 çarpayılıq xəstəxana binası və digər obyektlər dağıdıldı. Kəndin 800 nəfərə

yaxın sakini məcburi köçkün düşdü.

Göründüyü kimi, həmişə işğalçılıqları ilə tarixə düşən erməni quldurlarının Qaradağlıda törətdikləri faciə təkəcə Azərbaycan xalqına deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı cinayətdir.

Təəssüf ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zamanı erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş Azərbaycan torpaqlarının qeyd-şərtsiz azad edilməsi, ölkəmizin ərazi bütövlüyü və sərhədlərinin toxunulmazlığı barədə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 4 qətnamə, eləcə də, Dağlıq Qarabağ müharibəsi ilə bağlı Avropa İttifaqı, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatların qəbul etdikləri qərarlar, hətə Ermənistan Respublikası tərəfindən yerinə yetirilmir.

Xocavəndli məcburi köçkünlər 28 ildir ki, köçkünlük həyatı yaşasalar da, doğma yurdlarına qayıdacaqlarına inanır, bu günü səbirsizliklə gözləyirlər. Xocavəndlilər Prezident İlham Əliyevin münaqişənin həlli ilə bağlı siyasətini dəstəkləyir, eyni zamanda, işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi üçün Ali Baş Komandanın əmri ilə erməni faşistlərinə qarşı silaha sarılmağa və ön cərgələrdə döyüşməyə hazırdırlar.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA

Qaradağlı kəndinin işğalından 28 il ötür



Təhmasib Novruzov

Ermənistan nokaut durumunda və ya "gülüm ağalılarının küllü başları"

Ötən şənbə hər bir azərbaycanlının, hər bir türk oğlu türkün qürur duyduğu bir gün oldu. Məncə bir millət olaraq, həmin günü - 2020-nin 15 fevralını tarixə yazmalıyıq. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev həmin gün ermənilərə elə bir dərs verdi ki, o gündən hayların və haypərəstlərin gözlərinə yuxu getdiyinə və bundan sonra rahat yaşayacaqlarına inanmıram.

Düz 32 ildir ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi alovlanıb və geo-siyasi maraqlar ucbatından hətə də yanmaqda davam edir. Bu 32 ildə Azərbaycanın rəhbərləri ilə Ermənistan rəhbərlərinin müxtəlif formatlarda çoxsaylı görüşləri baş tutub. Əsasən bağlı qapılar arxasında keçən həmin görüşlərdə nə danışıldığından həm bizim, həm düşmənin tərəfin, həm də dünya ictimaiyyətinin xəbəri olmurdu. Əvvəllər belə debatlar üçün Azərbaycan Prezidenti təşəbbüs göstərsə də, küçə demokrati Paşinyanın sələfləri buna cəsarət etməmişdi. Amma özünü çox ağıllı hesab edən Ermənistanın baş-ayaq naziri Münhendə Beynəlxalq Təhlükəsizlik Forumu çərçivəsində belə görüşə risk etdi. Təbii ki, gözlemədiyi zərbələri aldığından həmin panel dialoqundan sonra bu riskinə görə özünü danlamamış deyil. Amma olan oldu artıq. Sözü bütöv mənasında bizlər üçün qürurverici anlar idi. Bu panel dialoqu qısaca belə analiz etmək olar. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair həm tarixi arqumentlər, həm də beynəlxalq hüquq baxımından Ermənistanın baş digəsi Paşinyanı diz çökdürdü. Ölkə başçımızın diplomatik məharəti və siyasi tefəkkürünün gücü ilə Paşinyan məcbur edildi ki, o, bir tərəfdən Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyini etiraf etsin, ikincisi, özünün savadsızlığını və səriştesizliyini nümayiş etdirdi. Üçüncü məqamı xüsusilə vurğulamaq istədim. Paşinyan sadəcə küçə gədəsi kimi ağzına gələni danışdı. Bu məqamda Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin 2007-ci ildə Soçi görüşünü xatırladım. Rusiya prezidenti Vladimir Putin bağlı qapılar arxasında tərəflərə mürcəciət edəndə ki, savaşıma, çəkişməyin, Prezident İlham Əliyev çox gözəl tərzdə təxminən belə cavab vermişdi: "Çəki dərəcələrimiz fərqlidir. Mən onu (Yəni S.Sarkisyanı-T.N.) bir dəfə vursam, palçıq olub divara yapışar, başqa planetə uçar." Təbii ki, bu da diplomatik bir gediş idi və burada söhbət məhz fiziki zərbədən deyil, siyasi, mənəvi və hərbi zərbələrdən gedirdi. Bu dəfə Azərbaycanın dövlət başçısı Sarkisyanın Sələfinin dərşini çox əla şəkildə verdi və tək ermənilərə yox, bütün dünyaya açıq mesaj verdi ki, ermənilər ikinci dəfə dövlət qurmaq üçün başqa yer tapsınlar, Azərbaycanı yox. Bu söz Paşinyana vurulan ağır sille və xəbərdarlıq idi ki, Azərbaycan mövqdu vəziyyətlə barışmaq və artıq buna dözmək niyyətində deyil. Bu qürurverici panel dialoqu ilə bağlı çox yazmaq və çox söz demək olar. Ancaq, atalar demişkən, görünən dağa nə bələdçi? Bütün dünyanın gördüyü və çoxlarının gözlemədiyi səhnə ilə qarşılaşaraq donub qaldığı bu məqamları hər kəs gördü. Gördü, mənim daha geniş nəse yazmağıma nə hacət? Bu yerdə bir məqamı da xatırladım. 1994-cü ildə Ermənistanın o zamankı prezidenti Levon Ter-Petrosyan Moskvaya, Ulu Öndər Heydər Əliyevlə görüşə gedərkən, sovetlər zamanında Dahi Öndər Heydər Əliyevlə yanaşı Ermənistan rəhbərlik etmiş Demircyanla görüşüb, məsləhət istəyib. Sonralar Demircyan erməni mətbuatına müsahibəsində Petrosyana görüşdən imtina etməyi, ya da görüşərkən mübahisə etməməyi tövsiyə edib. Onun sözü baxmayan Petrosyan isə etiraf edib ki, gerek Demircyanla razılaşaymış!.. Tarix təkrar olundu. Petrosyanın Sələfi Ulu Öndər Heydər Əliyevin güclü siyasi və diplomatik bacarığa malik varisi ilə görüşdü. Fərq ondadır ki, bu dəfə bağlı qapılar arxasında deyil, dünyanın gözü qarşısında şillələndi hayların baş-biləni. Paşinyanın səviyyəsi (Oxu:səviyyəsizliyi) hayların hansı səviyyədə toplum olduğunu güzgü kimi göstərdi, daha doğrusu, göstərməyə məcbur edildi. Bu yerdə daha bir atalar sözüümü xatırlayım: "Ağası gülüm olanın başına külüm olar!" Lap elə digərlər kimi...

Müxalifətin təxribatı baş tutmadı

“REAL”, Müsavat eləcə də, özlərini “hüquq müdafiəçisi” adlandıran bir qrup şəxs qanunvericiliyin tələblərinə zidd olaraq MSK qarşısında icazəsiz aksiya keçirməyə cəhd edirlər. Bu ünsürlər xaricdən verilən təlimata əsasən təxribatlar, pozuculuq aktları törətməyə çalışırlar. Hətta müxalifət qazanından bəhrələnmə və özlərini jurnalist kimi təqdim edən şəxslər də qarşıdurma yaratmağa cəhdlər göstərdilər. Söhbət etdiyimiz müsahiblərimiz qanunsuz aksiyaya cəhd edənlərin mənaviyyatlarında və əxlaqlarında qüsurlar olan şəxslər olduqlarını bildirdilər.

“Azadlıq Hərəkətçiləri”

Birliyinin sədri

Təhmasib Novruzov:

“Müxalifət özünü rüsvay etməklə məşğuldur”

- İstənilən halda kütləvi aksiya qanunsuzluqdur. Qanuna riayət etmək hər bir vətəndaşın borcudur. Bu aksiyanın hansı problemə, hansı mövzuya həsr olunmasına baxmayaraq o, qanunun tələblərinə əməl edilməklə keçiriləli idi. Özünü müxalifət adlandırıb, demokratiyadan ağız dolusu danışan bir qrup ünsürlər isə demokratiyanın ən ali prinsipi olan qanunlara sözsüz əməl olunmasını özlərinə sərf edən məqamlarda asanlıqla arxa plana atırlar. Qaldı məhz MSK qarşısında aksiya keçirmələri, bu da çox ciddi maraq doğurur. "Boykot" etmək adı ilə seçkilərdə iştiraka özündə güc tapmayan siyasət oyunbazlarının məhz seçki ilə bağlı aksiya keçirmək istəmələri özü, özlüyündə gülüncüdür. Sən seçkilərdə iştirak etməmişsən, müşahidələrin olmayıb (iştirakdan imtina edib, deməli müşahidəçiləri də olmayıb), nəyə əsasən seçkilərdən narazılıq bildirmək və aksiya keçirmək istəyirsən? Bilirsəniz, bütün bunlar anormallıqdır və müxaliflərimizin belə anormallıqlarına artıq alışmışıq. Mənə qərribə gəlir, ölkə başçısı seçkilərdə baş verən hər bir

qanun pozuntusunun ciddi araşdırılması və bütün günahkarların cəzalandırılması ilə bağlı tapşırıq verdiyi, MSK-nın da bu tapşırıqla bağlı konkret faktlara əsasən qətiyyətli addımlar atdığı halda, bunlar MSK-dan nəyi tələb edəcəklər? Bu, sadəcə "mən də varam" deməkdən, özlərini ağalarının gözüne dürtmək istəyindən başqa bir şey deyil. Gözləmək olardı ki, bütün dünyanı mat qoyan Münhendəki Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin panel debatında Azərbaycan Prezidentinin möhtəşəm diplomatik uğuru barədə danışsınlar. Ancaq hardan? Bunlar indiki iqtidarın istənilən uğurundan, o hətta milli və dövlətçilik mənafehləri ilə bağlı olsa belə, pejmürdə olurlar. Çünki hər bir uğur iqtidara xalqın inamının daha da artmasına səbəb olur ki, bu da, məşhur kəlamla desək, onların "məsləklərinə muğayır deyil!"

AGAAMC-nin sədri,

fəlsəfə doktoru, İlqar

Orucov: “Özlərinə

jurnalist deyən qadınlar polisə qarşıdurmaya gədirdilər”

- Seçkilər azad və demokratik şəraitdə keçirilib. Özünə müxalifət deyən, guya demokratik düşüncələrin daşıyıcıları olan bir qrup insan seçkilər

Hay-küyçü namizədlər, yoxsa sifariş yerinə yetirənler?

Adı müxalifətin olan, əslində isə ermənipərəst dairələrin ideyası əsasında yaradılmış "Milli Şura"nın antimillə maraqlara xidmət etməsi bəlli olsa da bütün seçkilərdə olduğu kimi, 9 fevral parlament seçkiləri bitər-bitməz yenə də ənənəvi şoularına başladılar. İcazəsiz, qeyri-qanuni, səviyyəsiz, düşünülməmiş mitinqlər və piketlər keçirməklə, böğzədan yuxarı "demokratiya" deyə qışqırmaları adamda nifrət hissi yaradır.

Çünki bu çağırışlar edənələr - "REAL"çılar, AXCP-çilər, Müsavatçılar və onların əl tuları Cəmil Həsəni, Gültəkin Hacıbəyli, Xədicə İsmayıl və sayı-bilinməyən tula payı ilə bəslənənlər. Soruşmaq lazımdır, ay boş bardağı dolu çanağa vuran erməni yalı ilə bəslənənlər anlamırsınız ki, antimillə, anti-Azərbaycan təbliğatlarla, erməni lobbisinin sifarişlərini yerinə yetirməklə respublikamızda tərribat törətmək, qarşıdurma yaratmaq cəhdlərinə nail ola bilməyəcəksiniz və Vətənə xəyanət əməlləriniz uzun müddət davam edə bilməz?

Siyasəti çinkinləşdirənlər

Bir müdrük kələmdə deyilir ki, "Hansı yana gedəcəyini bilmirsənsə, hansı yolla getməyinin heç bir əhəmiyyəti yoxdur". Siyasətin çirkin iş olduğu haqqında da belə deyirlər ki, "əslində siyasət çirkin deyil, onunla çirkin insanlar məşğul olanda çirkin olur".

Bu gün dağıdıcı müxalifət düşərgəsində AXCP sədri Ə.Kərimlinin "danışan dili" olan "Milli Şura"nın Koordinasiya Mərkəzinin üzvü G.Hacıbəylinin, əxlaqsız jurnalist X.İsmayılın guya seçkilərin demokratik keçməməsi ilə bağlı sosial şəbəkələrdəki həqiqətdən uzaq, şər-böhtan dolu çıxışlarını dinlədikcə bir daha onların əsil simalarını aydın görürsən.

Elə bu günlərdə bir qrup dağıdıcı müxalifətin qanunsuz olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyasının qarşısında aksiya keçirməyə cəhd göstərmələrində məqsəd xaricdən pul almaq icazəsiz olmuşdur.

Siyavuş Novruzov: "Bu şounun da məqsədi bəzi beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında nələrsənə qeyd olunmasına xidmət etməkdir"

YAP İcra katibinin müavini, Milli Məclisün deputatı Siyavuş Novruzov sözügedən məsələyə aydınlıq gətirərək bildirib ki, Azərbaycanda azad, ədalətli və demokratik parlament seçkiləri keçirilib: "Seçkilərin nəticəsində uduzanlar, xalqın səsinə qazana bilməyənlər, təbii ki, müxtəlif bəyanatlar verirlər. Hətta qohum-əqrabası ona səs verməyənlər, üç adamı ətrafında birleşdirə bilməyənlər bir şou düzəldirlər.



Müxalifətin uğursuz aksiya cəhdi xalq tərəfindən dəstəklənmədi!

Bu şounun da məqsədi bəzi beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında nələrsənə qeyd olunmasına xidmət etməkdir. Onlar başda Əli Kərimli olmaqla xarici qüvvələrə işləyirlər. Həmin şəxslər əvvəldən buna çalışırdılar. Namizədliklərini irəli sürdülər ki, müxtəlif bəhanələr gətirsinlər, desinlər ki, guya bunları qeydə almayıblar və s."

S.Novruzov onu da vurğulayıb ki, Azərbaycanda indiyə qədər bu defəki seçkilərdə olduğu qədər namizəd qeydə alınmamışdı: "Hamı üçün bərabər şərait yaradılmışdı. Əgər kimsə təbliğat-təşviqat kampaniyası apara bilmirsə, üç adamı ətrafına yığa bilmirsə, insanlar arasında bir söz deyə bilmirsə, MSK-nın qarşısında nə işi var? MSK rəsmi nəticələri bəyan edib. Sən get əvvəlcə uduzduğun dairədə araşdır və camaat da sənə desin ki, biz sənə seçməmişik. Xalqın arasına çıxma bilməyənlər indi gəlib MSK-nın qabağına çıxır. Onların məqsədi xarici qüvvələrə xidmət edib pul qazanmaqdır".

Aydın Mirzəzadə: "Polisin aksiyanın qarşısını almağa hüququ var"

YAP İcra katibliyinin Siyasi təhlil və proqnozlaşdırma şöbəsinin müdiri, Milli Məclisün deputatı Aydın Mirzəzadə müxalifətin parlament seçkilərinin nəticələrinə etiraz olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyasının qarşısında etiraz aksiyası keçirməsi ilə bağlı açıqlamasında Azərbaycanda müxalif fikirlili insanların təqib edilmədiyini, təzyiqlə məruz qalmadığını, başqa cür düşünməyə məcbur edilmədiyini vurğulayıb: "Onlar öz mövqelərini azad şəkildə ortaya qoya bilərlər. Azərbaycan hüquqi dövlətdir. Bir qrup şəxsin Mərkəzi Seçki Komissiyasının qarşısında keçirdiyi aksiya razılaşdırılmayıb. Ona görə də polisin aksiyanın qarşısını almağa hüququ var. Seçkilərin nəticələrindən narazı qalanlar Mərkəzi Seçki Komissiyasına rəsmi şəkildə müraciət edə, öz fikirlərini mətbuat orqanlarında yaya bilərlər. Amma razılaşdırılmamış aksiyanın keçirilməsi qanunun pozulmasıdır. Onlar da bilməlidirlər ki, hüquq bir qrup üçün deyil, hamı üçündür".

A.Mirzəzadənin sözlərinə görə, seçkilərin nəticələri ilə bağlı neqativ faktlar varsa, müvafiq Dairə Seçki Komissiyalarına və MSK-ya təqdim edil-

məlidir: "Təəssüflər olsun ki, bir qrup deputatlığa namizəd seçkilərdə neqativ halların baş verdiyini iddia etsələr də, ortaya fakt qoya bilmirlər. Bir seçki məntəqəsində qeydə alınan pozuntunu bütövlükdə Seçki Dairəsinə aid etmək olmaz. Hər seçki dairəsinin 30-dan seçki məntəqəsi, 30 mindən çox seçicisi var. Doğrudur, Azərbaycanda 4 Seçki Dairəsi üzrə qanun pozuntuları kütləvi şəkildə olduğuna görə nəticələr ləğv edildi. İndi 4 Seçki Dairəsinə görə bütün dairələrin fəaliyyətinə kölgə salmaq olmaz. Yəni bir qanun pozuntusa görə 10 milyonluq xalqın seçiminə etinasız yanaşma yolverilməzdir. Məğlubiyəti də qəbul etməyi bacarmaq lazımdır".

İctimai asayışı qorumaq polisin məsul vəzifəsidir

Maraqlı məqam isə, qanunsuz keçirilən mitinq zamanı X.İsmayıl kimi mənəviyatsız asayışı qoruyanların ünvanına təhqirli sözlər deməklə ictimaiyyətdə nifrət yaratmağa çalışmasıdır. Lakin belə Xədicə kimi fərdlər anlamır ki, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu yolu ilə inamla irəliləyən global enerji və kommunikasiya layihələrinin mərkəzinə çevrilən müstəqil Azərbaycan bu gün bütövlükdə Avropanın ən sabit, təhlükəsiz və tolerant ölkələrindən biri kimi tanınır. Möhkəm təməl üzərində formalaşmış ictimai-siyasi sabitlik amili ilə şərtləndiyini, həmrəyliyə və vətəndaş sülhünə əsaslandığını xüsusi vurğulamağa ehtiyac yoxdur. Danılmaz həqiqətdir ki, respublikamızın ictimai-siyasi sabitlik şəraitində inkişafında, ictimai asayişin qorunmasında, cinayətkarlığa qarşı mübarizənin səmərəli təşkilində, dövlətçiliyin hər cür cinayətkar qəsdlərdən müdafiəsində, vətəndaşların təhlükəsiz yaşamaq kimi fundamental hüququnun təminatında daxili işlər orqanlarının və onun ayrı-ayrı strukturlarının, o cümlədən, polislərimizin fəaliyyətləri ilə qürur hissi keçirir. Belə bir məsuliyyəti missiyanın yerinə yetirən polislərimizə radikal müxalifət hər cür böhtanlar yağdırması bir daha onların əxlaqsız olduğunu sübut edir.

Azərbaycan polisi öz xidməti borcunu layiqincə yerinə yetirməklə ictimai asayışı, əhəlinin təhlükəsizliyini qorumaq və vətəndaşların qanuna uyğun davranışını təmin etmək üçün bu addımı atdı və xalq da rolisin bu hərəkətini alqışladı. Radikal müxalifətə bir daha anladıldı ki, nə belə təxribatlar, nə də Azərbaycanda əmin-amanlığı sevməyən digər qüvvələr vətəndaşları bu yalanlara, böhtanlara şərik edə bilməyəcəklər. Belə olan halda, dağıdıcı müxalifət nə qədər ki, təxribatlara böhtanlara əl atacaqlarsa, bir o qədər də xalqın ifrətini qazanacaqlar. Çünki müxalifətin sıradan çıxması üçün hakimiyyətə əlavə resurs cəlb etmək lazım deyil. Zətən, əks-düşürgə öz-özünü içindən didib-parçalayır.

Rəfiqə HÜSEYNOVA



Qrantlar qurbanı...

RƏFİQƏ

Baxıram ölkəmizdə gedən uğurlu inkişafa, firavanlığa, əmin-amanlığa və bu firavanlıqda ölkədə keçirilən tarixi-siyasi hadisə olan parlament seçkilərinin demokratik səviyyədə keçirilməsinə sevini-rəm. Ancaq neyləmək olar ki, içimizdə olan əxlaqsızlar, mənəviyatsızlar qrantlara görə bu reallıqları nə görür, nə də qanır.

Yazıqlar və lənətlər olsun kar-kor olan erməni üfunətli Əli Kərimliyə, Cəmil Həsəniyə, Gültəkin Hacıbəyliyə, Arif Hacıyaya, İsa Qəmbərə, Xədicə İsmayıl... elədiyinizin belasını çəkəsiniz, çəkəcəksiniz də. Deyəcəksiniz bu nə qarışıdır edirsən? Edərəm də! Nə qədər seçki oyunbazlığı çıxarmaq olar? Bütün bu oyunların başında qrantlar dayanır. Doğrudur, heç bir ölkədə seçki prosesi qüsuruz olmur, bu və ya digər şəkildə namizədlər tərəfindən prosedur qaydalarının pozulması, müxtəlif qeyri-qanuni üsullardan istifadə olunması və s. pozuntular və neqativ hallar müşahidə olunur. Hətta ən inkişaf etmiş, demokratiyanın beşiyi hesab edilən ölkələrdə belə bu kimi faktlar kifayət qədərdir. Əsas məsələ pozuntuların sistem xarakterli daşımaması, kütləvi hal almaması və seçkilərin nəticəsinə təsir göstərməməsidir. Azərbaycanda keçirilən parlament seçkilərində namizədlərin irəli sürülməsi, qeydiyyatı və təşviqat mərhələlərinin təhlili onu deməyə əsas verir ki, seçkilərin demokratikliyine, şəffaflığına, bərabərlik və ədalət prinsiplərinin təmin edilməsinə xələf gətirə biləcək tendensiya müşahidə olunmayıb. Lakin yüksək rəqabətlik şəraitində keçən seçkilərdə bəzi namizədlərin öz rəqiblərinə qarşı qeyri-qanuni üsullardan istifadə etməsi faktları olduğu halda, bununla bağlı MSK-na müraciət etmək zəruridir. Sözügedən məsələ ilə bağlı Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov bildirib ki, hər hansı neqativ halla bağlı MSK-ya daxil olan müraciətlərə baxılır, araşdırılır. Çünki bu seçkilərə həm beynəlxalq aləmin, həm ictimaiyyətin böyük marağının olduğunu göstərməklə yanaşı, həm də ciddi ictimai nəzarət mexanizminin təmin edildiyini təsdiqləyir.

Müxalifət keçirdiyi qanunsuz mitinqlərində çox qəribə məntiqə çıxış edirlər. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, guya iqtidar onların seçkidə iştirakı üçün imkan yaratmalıdır. Az qalır desinlər ki, hakimiyyət onların seçkidə qalib gəlməsi üçün şərait yaratmalıdır. Bu, olduqca qəribə məntiqdir. Kiminsə yarıda qalib gəlməsi üçün rəqib tərəf ona imkan yaratmalıdır? Qəribə məntiq onların bütün bu məsələlərə nə qədər qeyri-ciddi yanaşdıqlarını göstərir. Əgər müxalifət partiyaları cəmiyyəti özlərinin haqlı olduğuna inandıra bilsəydilər, kiminsə seçkidə qələbə qazanmaq üçün şərait yaratmasına ehtiyac qalmazdı. Bir məqamı unutmamaq olar ki, qanunvericilik seçkidə iştirak edən bütün partiyalar üçündür. Müxalifətin əsas niyyəti seçki komissiyalarında özlərinə uyğun mövqə əldə etmək hesabına seçkinin nəticələrini özlərinin maraqlarına uyğun təmin etməkdir. Bu, qeyri-demokratik bir yanaşmadır. Ona görə də, Azərbaycan cəmiyyəti müxalifətin ciddiliyinə inanmır. Müxalifət anlamalıdır ki, insanlar bu aksiyalara qoşulmaq istəmir. Unutmaq olmaz ki, iqtidarın da, müxalifətin də güc mənbəyi yalnız xalqın dəstəyidir. Müxalifət bu birlikdən çoxdan kənarlaşdırılıb. Bunun günahını isə, müxalifət özündə axtarmalıdır. Bax, bədbəxtçilik odur ki, 25 ildən bəri Ə.Kərimli, X.İsmayıl, İ.Qəmbər, A.Hacıyaya və bu kimi parazitlər həmişə idarə olunan olublar, sonda da başqasının ipliye quyuya enməyə çalışsalar da, yarı yolda qalıblar. Çünki mənəviyyatlarını çirkin oyunlara - qrantlara qurban verərək, satılanlardır. Bu parazitlər cəmiyyətdə istəklərinə nail ola bilməyiblər və bundan sonra da nail ola bilməyəcəklər. Çünki bu gün xalq-hakimiyyət birliyini sarsılmazlığı dövlətin də real olaraq suveren, müstəqil olmasını təmin edir. Dağıdıcı təfəkkürlərini hadisələrə adekvat düşüncə istiqamətində dəyişməsələr, xalq özü bu dəfə onları birdefəlik siyasətin uçurumundan üzəaşağı yuvarlayacaq. Qısa iplə dərin quyuya enməyə macal belə tapmayacaqlar! Çünki qrantlar qurbanlarının aqibəti uçurumdur!

Uşaqların istismarı

Uşaq alveri insan alveri cinayəti hərəkatı baş verdikdə başlayır. Bəzi hallarda, uşaq iş tapmaq üçün hara getməli olduğunu öyrənmək üçün və ya başqa yerdə imkanlar axtararaq qaldığı yeri tərk etmək ümidilə onu cəlb edən şəxsə yaxınlaşır. Bu şəxslər həqiqətən uşağa iş verən şəxs yaxud vasitəçi ola bilər, onların hər ikisi insan alverində iştirak edən şəxslərin şəbəkəsinə daxildir. İnsan alveri cinayəti bir çox yollarla baş verir.

Uşaqlar öz ailələrinə kömək etmək üçün iş tapmaqla bağlı öz ailələri tərəfindən təzyiqləndirilə bilər. Çox vaxt insan alverçisinə inam olur. Öz icma üzvləri uşaqlara, xüsusilə də qızlara yaxınlaşa bilərlər. Onlar qadınlara maraqlı göstərən və onlara sevgi, yaxşı iş və ya hətta nikah vəd edən kişilər tərəfindən aldadılmaq riski altında ola bilərlər. Yaşlı insanların alveri ilə bağlı hallarda olduğu kimi, uşaq qurbanlarının daha geniş sosial-iqtisadi vəziyyəti də onları insan alverçilərinin qarşısında daha müdafiəsiz edə bilər. Təcrübəsizlik asılılıq və yaşlı insanlara, daha çox qohumlara və müəyyən mövqə tutan insanlara inam səbəbindən uşaqlar xüsusilə müdafiəsiz vəziyyətdə olurlar. Onlar istismar vəziyyətlərindən yayınmaq üçün daha az imkanlara malik olurlar. Uşaq qurbanları müxtəlif formalarda istismara məruz qalırlar. Onlar istismar edici müəssisələrdə, tikinti sahələrində, ev qulluqçuları kimi evlərdə, dilənçi kimi küçələrdə, uşaq əsgərlər kimi müharibələrdə, fermalarda, səyahət edən ticarət gəmi ekipajlarında və ya restoranlarda və mehmanxanalarda işləməyə məcbur edilə bilərlər. Bəziləri isə fahişəxana və striptiz klublarda və ya səyyar və masaj xidmətlərinin göstərildiyi yerlərdə işləməyə məcbur edilə bilərlər. İnsan alveri ölkə hüdudlarından, ölkə sərhədlərini aşmaqla və qitələrarası səviyyədə baş verə bilər. Uşaqlar yaşlı insanlar kimi insan alverinin eyni formalarında istismar oluna bilər. Lakin xüsusilə uşaqların cəlb olunduğu və buna tədricən tələbatın artdığı xüsusi istismar formaları da vardır. Bura uşaq ponomografiyası, uşaq turizmi, məcburi nikah, qanunsuz övladlığa götürmə və cibgirişlik və dilənçilik də daxil olmaqla cinayətkar fəaliyyətlər. Romalı atanın işi: Ölkə - İtaliya Məhkəmə: Ali Kassa-siya Məhkəməsi, cinayət işləri üzrə V bölmə: Məhkum olunma tarixi: 6 oktyabr 2010-cu il. İstismarın məqsədi: azyaşlılar tərəfindən cinayətkar fəaliyyət. Öz azyaşlı qızını onu oğurluq etməyə məcbur edən şəxslərə "satmış" Romalı ata kölə vəziyyətinə salma əməlinə ittiham olunurdu. O öz azyaşlı qızını onu mənzillərdə əşyaları oğurlamağa məcbur edən ailəyə 200.000 avroya satmışdı. Müraciət edən tərəfin həbs olunmasına səbəb olan hadisə uşağa oğurluq etmək üçün təlim keçirildiyini aşkar şəkildə göstərən telefon danışıqlarından sonra üzə çıxmışdır. Ona ehtə-qorxu gəlinmişdir ki, cinayət yerində yaxalandığı təqdirdə, polisə istismara məruz qaldığı və onun oğurluq etmək üçün satıldığı barədə heç nə deməyəcəkdi, belə ki, bunu etməyə hələ uşaqılıqdan onu valideynləri məcbur eləmişlər. Bu mühakimədə Ali Hakimler, gəlirin qiyməti kimi qələmə verdiyi məbləğdən fikri yayındırmağa çalış-

şan atanın azadlığa buraxılmamasına dair Azadlıq Tribunalı tərəfindən çıxarılmış qərarı qüvvədə saxlamışlar. Bu bəhanə Məhkəmədə (Romada) hakimlərin gözündən yayınmadı. Uşaqı alan ailənin başçısının ödədiyi məbləğ məhz "alqı-satqı predmeti hesab edilmiş" azyaşlıların satışı üçün müəyyən edilmiş məbləğ olmuşdur. Beləliklə də, kölə vəziyyətinə salma kimi ağır ittiham irəli sürülmüşdür. Al-nin insan alveri əleyhinə veb saytı. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/legislation-and-case-law/case-law/roma-father-case_enAilələr tərəfindən cinayətkar fəaliyyətə məcbur edilmənin qarşısını alma 2011-ci ildə Niderlandda bələdiyyələrdən olan yerli məmurlar qaraçı icmalarındakı ailələrdə gördükləri yüksək sayda və müxtəlif problemlərin öhdəsindən gəlmək üçün təhlükəsizlik nazirliyindən dəstək istəmişlər. Bura mənzil məsələləri, erkən nikah hallarının yayılması, təhsildən yayınma və sağlamlıq və prenatal qayğı ilə bağlı problemlər aid idi. Belə narahatlıq doğuran hallar arasında bu ailələr tərəfindən cəmiyyət əleyhinə davranış və cinayətkarlıq hallarının yüksək səviyyələrdə olması da var idi: uşaqlar hələ az yaşlarından mağazalarda oğurluq və cibgirişlik kimi cinayətkar əməllərə cəlb olunurdular. Miqrant qaçaqmalçılığı minlərlə miqrantı qəbul edilməz risklərə məruz qoyan və beynəlxalq sərhədlərin toxunulmazlığında problemlər yaradan artmaqda olan global bir cinayətdir". 104 Təyinat kimi seçdikləri dövlətə qanuni şəkildə getmək üçün vasitələrə malik olmayan bir çox miqrantlar, miqrant qaçaqmalçılığında səriştə toplamış cinayətkar qrupların ovuna düşürlər". Miqrant qaçaqmalçıları dövlətin öz suverenliyini qorumaq və həm ölkə hüdudlarında, həm də öz sərhədləri boyu cinayətkarlıqla və korrupsiya halları ilə mübarizə aparmaq potensialını təhlükə altına alır. Mənbə, tranzit və təyinat ölkələrinin orqanları miqrant qaçaqmalçılığının qarşısını almaq üçün effektiv şəkildə əməkdaşlıq etmədikləri halda, qaçaqmalçılar cinayətlər törətmək niyyətilə yeni marşrutlar düşünmək üçün sadəcə belə ölkələrin bəzilərində, zəif cinayət təqibi tədbirlərindən yararlanıla bilərlər.

Miqrant qaçaqmalçılığının anlayışı Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Mü-təşəkkil Cinayətkarlıq Əleyhinə Konvensiyasına (2000-ci il) əlavə olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Yer, Dəniz və Hava ilə Miqrant Qaçaqmalçılığına qarşı Protokolu (miqrant qaçaqmalçılığı Protokolu) 3-cü maddəsində deyilir: "Miqrant qaçaqmalçılığı dedikdə, birbaşa və ya dolaylı yolla maliyyə və ya digər maddi gəlir əldə etmək məqsədilə şəxsin vətəndaşlığı və ya daimi sakini olmadığı iştirakçı dövlətin ərazisinə qanunsuz daxil olmasını təşkil etmə anlaşılır". Miqrant qaçaqmalçılığı Protokolu 2-ci maddəsində deyilir ki, protokolun məqsədi aşağıdakılardan ibarətdir: "Miqrant qaçaqmalçılığının qarşısını almaq və onunla mübarizə aparmaq, habelə bu məqsədlə iştirakçı dövlətlər arasında əməkdaşlığı təşviq etmək, eyni zamanda, qaçaqmalçılıq yolu ilə başqa ölkələrə aparılan miqrantların hüquqlarını müdafiə etmək". Miqrantların cinayət məsuliyyətinə dair 5-ci maddədə deyilir: "Miqrantlar Protokolu 6-cı maddəsində nəzərdə tutulan davranış obyektinə olma faktına görə Protokola əsasən cinayət təqibi qaydasında məsuliyyətə cəlb

olunmamalıdır". Miqrant qaçaqmalçılığına qarşı Protokolu cinayətkar qaçaqmalçıları hədəfə almaq və onların qaçaqmalçılıq yolu ilə başqa ölkələrə aparıdıkları şəxsləri müdafiə etmək üçün əməkdaşlığın təşviq olunmasını nəzərdə tutur."

Dövlətlərin qurbanların hüquqlarına hörmətlə yanaşmaları və onları təxirəsalınmadan ölkə hüdudlarından kənara çıxarmamaları vacibdir. Müdafiə və yardım tədbirlərinə dair 16-cı maddədə deyilir: "1. Bu Protokolu yerinə yetirərkən, hər bir iştirakçı dövlət, beynəlxalq hüquqdan irəli gələn öhdəliklərinə uyğun olaraq, bu Protokolu 6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş davranışın obyektini olmuş şəxslərin tətbiq edilə bilən beynəlxalq hüquq əsasında verilmiş hüquqlarını, xüsusilə də yaşamaq hüququnu və işgəncə və ya digər qəddar, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qalmamaq hüququnu qorumaq və müdafiə etmək üçün bütün müvafiq tədbirləri, zəruri olduqda qanunvericiliklə bağlı tədbirləri görməlidir. 2. Hər bir iştirakçı dövlət bu Protokolu 6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş davranışın obyektini olma səbəbindən miqrantlara qarşı fərdlər və ya qruplar tərəfindən yol verilə bilən zorakılıq əleyhinə onların müvafiq müdafiəsini təmin etmək üçün müvafiq tədbirləri görməlidir. 3. Hər bir iştirakçı dövlət bu Protokolu 6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş davranışın obyektini olma səbəbindən yaşayışı və ya təhlükəsizliyi təhdid altında olan miqrantlara müvafiq yardımını göstərməlidir. 4. Bu maddənin müddəalarını tətbiq edərkən, iştirakçı dövlətlər qadınların və uşaqların xüsusi ehtiyaclarını nəzərə almalıdırlar. 5. Bu Protokolu 6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş davranışın obyektini olmuş şəxs saxlanıldığı halda, hər bir iştirakçı dövlət zərurət yarandıqda Konsulluq Münasibətləri haqqında Vyena Konvensiyasının irəli gələn öhdəliklərinə, o cümlədən, təxirəsalınmadan müvafiq şəxsə konsulluq əməkdaşlarına bildirmə və onlarla əlaqə saxlama ilə bağlı müddəalar barədə məlumat vermək öhdəliyinə riayət etməlidir."

Miqrant qaçaqmalçılığı. Aşağıdakı üç ünsürün birləşməsi miqrant qaçaqmalçılığını təşkil edir:

- şəxsin qanunsuz olaraq ölkə ərazisinə daxil olmasını və ya orada qanunsuz yaşamasını təşkil etmə - maliyyə və ya digər mənfəət müqabilində - sərhədi aşaraq bir ölkədən digər ölkəyə aparılma Qaçaqmalçılığa dair Protokolu 6-cı maddəsində həm belə davranışın, həm də maliyyə və ya digər maddi mənfəət əldə etmək məqsədilə "qanuni qalma üçün tələblərə riayət etmədən, şəxsin qanuni sakini və ya vətəndaş olmadığı dövlətdə qalmasına qanunsuz vasitələrlə imkan yaratma" ilə bağlı davranışın cinayət qanununa daxil edilməsinə tələb edir.

İnsan alveri və miqrant qaçaqmalçılığı arasında fərqlər miqrant qaçaqmalçılığı çox vaxt düzgün başa düşülmür və insan alveri ilə eyni olduğu güman edilir. Çox vaxt qarışdırılan bu iki anlayış arasında fərq qoyulmalıdır. Eyni zamanda, qaçaqmalçılıq yolu ilə başqa ölkələrə aparılan və qaçaqmalçılığa dair Protokolu 16-cı maddəsinə əsasən hüquqlara malik olmalı və müdafiə ediləməli qurbanlara yardım etmək öhdəliyi də vardır. İnsan alveri və miqrant qa-




Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

çaqmalçılığı insanlarda öz yaşadıkları yeri tərk etmək istəyi yaradan, yoxsulluq, zəif təhsil, işsizlik, gender məsələləri, münafişə və digər səbəblərin də aid edilə biləcəyi eyni "vadaredici faktorlara" malikdir. Cinayətkar şəbəkələr, mütəşəkkil cinayətkar qruplar və ayrı-ayrı cinayətkar şəxslər mənfəət əldə etmək üçün insanları alıb-satır və ya qaçaqmalçılıq yolu ilə başqa ölkələrə aparır. İnsan alverindən gəlirlər qurbanın nəticə etibarilə istismar edildiyi halda əldə edilir. Miqrant qaçaqmalçılığında gəlirlər insanların dövlət sərhədlərindən qanunsuz olaraq keçirilərək təyinat yeri kimi seçilən dövlətlərə aparılmasına görə alınan ödənişlərdən əldə edilir. İnsan alverində və miqrant qaçaqmalçılığında oxşar ünsürlərin olması ilə yanaşı, bir sıra fərqlər də vardır. Miqrant qaçaqmalçılığı dövlət əleyhinə cinayətdir və immiqrasiya qanunlarının pozulmasıdır. O, yalnız transmilli karakter daşıya bilər, belə ki, vətənfə digər dövlət sərhədlərinə imkanı əldə etmək üçün sərhədi qanunsuz keçməyə kömək etməkdir. Avropa Şurasının məqsədinin üzvləri arasında daha böyük birliyə nail olmaq üçün yetkinlik yaşına çatmaması baxımından statusunun tələb etdiyi kimi ailəsi, cəmiyyət və dövlət tərəfindən bu cür müdafiə tədbirlərindən yararlanmaq hüququna malik olduğunu nəzərə alaraq uşaqların cinsi istismarının, xüsusilə də uşaq fahişəliyinin və seksual karakterli hərəkatların bütün formalarının, habelə xaricdə törədilən hərəkatların uşaqların sağlamlığına və psixososial inkişafına məhvedici təsir göstərdiyini müşahidə edərek; uşaqlara qarşı cinsi istismarın və seksual karakterli hərəkat-

ların həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə narahatlıq yaradan miqyası çatdığı və, xüsusilə də həm uşaqların, həm də qanun pozucularının məlumat və kommunikasiya texnologiyalarından (İKT-lər) istifadə imkanlarının genişlənməsi və uşaqların cinsi istismarı və seksual karakterli hərəkatların qarşısını alması və onlarla mübarizənin beynəlxalq əməkdaşlıq tələb etdiyini qeyd edərək; uşaqların rifahının və maraqlarının bütün üzv dövlətlərin qəbul etdikləri fundamental dəyərlər olduğunu və bu dəyərlərin heç bir ayrı-seçkiliciyə yol vermədən qorunmalı olmasını; Avropa Şurasının dövlət və hökumət rəhbərlərinin 3-cü sammitində (Varşava, 16-17 may 2005-ci il) qəbul edilmiş və uşaqların cinsi istismarının qarşısını almasına çağıran Fəaliyyət Planına istinad edərək; Xüsusilə də, uşaqların və gənclərin cinsi istismarına, onların iştirakı ilə pornoqrafiyaya, onların fahişəliyə cəlb edilməsinə və alverinə dair Nazirlər Komitəsinin R (91) 11 sayılı tövsiyəsinə, uşaqların cinsi istismardan müdafiəsinə dair Rec (2001) 16 sayılı tövsiyyəyə, və kibernetik cinayətə dair Konvensiyaya (ETS # 185), xüsusilə də onun 9-cu maddəsinə, eləcə də Avropa Şurasının İnsan Alverinə Qarşı Mübarizəyə dair Konvensiyaya (CETS # 197) istinad edərək; İnsan Hüquqları və Fundamental Azadlıqların Müdafiəsinə dair Konvensiyayı (1950, ETS #5), yenidən nəzərdən keçirilmiş Avropanın Sosial Xartiyasını və Avropanın Uşaqların Hüquqlarının Yerinə yetirilməsinə dair Konvensiyasını nəzərə alaraq.

Vahid Öməröv,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru



Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

18 fevral

SƏS

Son səhifə



Diqqət: Təzyiq dərmanlarını səhər saatlarında içmək olmaz!

Böyük Britaniyanın Uorvik universitetinin alimləri sübut edib ki, bioloji ritmlər orqanizmin bütün fəaliyyətini kontrol edir. Belə ki, onlar biza nə zaman yatmaq, dincəlmək və əksinə aktiv olmaq lazımdır dikdə edir.

Elm adamlarının sözlərinə görə təzyiq dərmanlarını səhər deyil, axşam, yatmadan əvvəl içmək lazımdır ki, bu hipertoniya xəstələrinin səhər saatlarında təzyiqin təbii olaraq qalxmasından xilas edəcək. Məhz bu qaydaya əməl etməklə əksər hallarda səhər saatlarında baş verən ürək tutmaları və insultun riskini azaltmaq mümkündür.

Həmçinin mütəxəssislərin sözlərinə görə, səhər saatlarında analgetikləri, məsələn parasetamolu da içmək ziyanlıdır. Səhər saatlarında qaraciyərdə enzimlərin səviyyəsi yüksək olur və preparat daha tez bir müddət ərzində mənimsənilir, onun konsentrasiyası maksimuma çatır və nəticədə orqanizmə olan toksiki təsiri də artır.

Digər tərəfdən vitamin preparatlarının bir çoxu məhz günün 1-ci yarısında içilməlidir ki, bu onları daha effektiv edir./publika.az

“Real” Rahim Sterling üçün 220 milyon avro təklif edir!



İspaniyanın “Real” futbol klubu İngiltərənin “Mançester Siti” klubunun aparıcı futbolçusu Rahim Sterlingi transfer etmək istəyir. “The Sun” nəşrinin yazdığına görə, “Kral” klubu futbolçu üçün 220 milyon avrosundan keçməyə hazırdır. İngiltərə mətbuatı R.Sterlingin “Mançester Siti” ilə yeni müqavilə üzərində danışıqlar apardığını bildirib. Oyunçunun klub ilə hazırkı müqaviləsi 2023-cü ilədəkdir.

Qeyd edək ki, UEFA İngiltərənin “Mançester Siti” klubunu 2012-2016-cı illərdə maliyyə feyr-pley prinsiplərini pozduğu üçün iki il müddətinə avrokuboklardan uzaqlaşdırıb.

Səkkiz yaşlı uşaq qocalıqdan öldü

Anna Sakidon səkkiz yaşında olmasına rəğmən qocalıqdan dünyasını dəyişib. Dünyada bu günə qədər sadəcə 350 nəfərdə görünən çox nadir genetik xəstəliyə görə uşaq 80 yaşlı insanın vücuduna sahib idi.

Oxu.az xəbər verir ki, Ukraynanın Volinsk vilayət xəstəxanasının həkimi olan Nadejda Katalayət sözlərinə görə, Anna uşaq yaşlarından xəstənin sözlərinə görə, Anna uşaq yaşlarından xəstəxanada qeydiyyatda olub. “Anna bir neçə dəfə insult keçirib, o, həmçinin əzələlərinin tetraparesindən (hər iki əlin və hər iki ayağın əzələlərinin iflici) əziyyət çəkirdi”, - həkim bildirib.

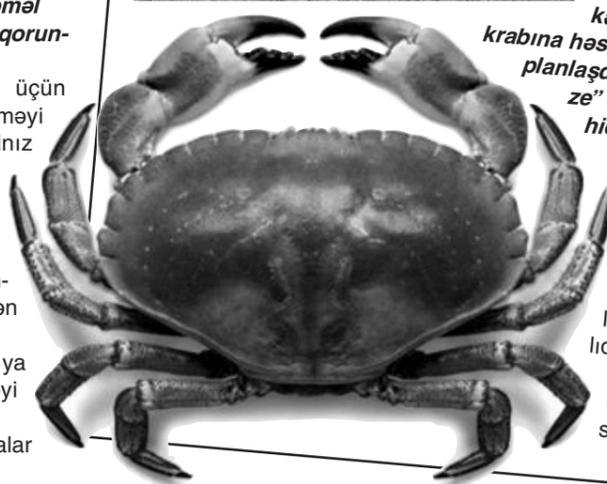
Qeyd edək ki, sürətli qocalma əlamətləri ilə özünü göstərən proqeriya dünyanın ən nadir xəstəliklərindən biridir, onun müalicəsi mümkün deyil.



Latviyalı alimlər təhlükəli Çin krabları barədə xəbərdarlıq edib

Latviyanın Ətraf Mühitin Mühafizəsi agentliyi saytında invaziv və olduqca təhlükəli dəniz canlısı olan, ölkədə sürətlə artan Çin tükü krabına həsr olunmuş bölmə yaratmağı planlaşdırır. Ölkənin “Latvijas avize” qəzetinin yazdığına görə, hidroekoloqlar bu krabları tutduqdan sonra yenidən suya diri halda buraxmağa çağırır.

Bildirilir ki, Çin tükü krabı fəal şəkildə yuvalar qazır və sahil xəttini pozur, bununla yanaşı balıq torlarından balıq yeyir. Çin tükü krabı təbii yayılma sahələrindən kənarında yerli növlərə qarşı aqressiv ola bilər.



50 yaşdan sonra arıqlamaq olmur?

Yaş artdıqca artıq çəki yaranma riski daha çox olur. O da sirr deyil ki, 50 yaşdan sonra arıqlamaq cəhdləri 30 yaşdan sonra olduğundan daha az təsirli olur. Amma buna baxmayaraq, bu yaşda da müəyyən qaydalara əməl olunsun, artıq çəkiddən qorunmaq olar.

Mütəxəssislər bunun üçün daha çox ədviiyyət qəbul etməyi məsləhət görürlər. Onlar yalnız maddələr mübadiləsini sürətləndirmir, həm də yağlı və şirin qidalardan daha asan imtina etməyə kömək edir.

Yemək yeyərkən asta-asta çeynəmək lazımdır, çünki doymaq hissi müəyyən bir müddətdən sonra yaranır və uzun-uzadı çeynəmək bu müddəti tezləşdirir.

Bundan başqa, əsas məsələ həm də fiziki aktivlikdir. Uzun gəzintilər, velosiped və ya üzgüçülük əla vasitə sayılır. Mütəxəssislər kalori hesablamaya verdişindən imtina etməyi və bunun əvəzinə sağlam qidalara üstünlük verməyi məsləhət görürlər.

Bundan başqa, gün ərzində bol miqdarda maye-su qəbul etmək, zülal tərkibli qidalar bədən çəkisinin hər kiloqramı üçün 1 qram protein qəbul etmək məsləhət görülür.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Səs”in komputer mərkəzində yayılır, səhifələndir.
“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAc, SİA və AZADİFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur
Tiraj: 4600